

HOTĂRÎRE **privind aprobarea Strategiei naționale de integritate** **și anticorupție pentru anii 2017–2020**

nr. 56 din 30.03.2017

Monitorul Oficial nr.216-228/354 din 30.06.2017

* * *

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. – Se aprobă:

- Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020, cuprinsă în anexa nr.1;
- planurile de acțiuni pentru pilonii Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020, cuprinse în anexa nr.2;
- grila de evaluare a impactului Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020, cuprinsă în anexa nr.3.

Art.2. – Implementarea Strategiei menționate se va efectua pe seama și în limita bugetelor aprobate ale autorităților și instituțiilor implicate, precum și din alte surse neinterzise de lege.

Art.3. – La data intrării în vigoare a prezentei hotărîri se abrogă [Hotărîrea Parlamentului nr.154/2011](#) pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011–2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.166–169, art.483), cu modificările ulterioare.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Andrian CANDU**

Nr.56. Chișinău, 30 martie 2017.

Anexa nr.1

STRATEGIA NAȚIONALĂ **DE INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE PENTRU ANII 2017–2020**

Capitolul I **DESCRIEREA SITUAȚIEI**

Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin [Legea nr.112/2014](#), prevede necesitatea realizării unor reforme interne importante, asigurarea eficacității în lupta împotriva corupției, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cooperării internaționale privind combaterea corupției și a asigurării unei puneri în aplicare eficace a instrumentelor juridice internaționale relevante cum ar fi Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției din 2003 (art.4 lit.e) din [Acord](#)). Articolul 16 din

Acordul enunțat stabilește că părțile vor coopera pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale, în special în partea ce ține de corupția activă și cea pasivă, atât în sectorul privat, cât și în cel public, inclusiv abuzul de funcții și traficul de influență.

Foiaia de parcurs¹ asumată de către autoritățile Republicii Moldova în anul 2016 în vederea depășirii restanțelor înregistrate la implementarea Acordului de Asociere a fixat, printre alte angajamente asumate, „*Consolidarea stabilității, independenței și eficacității instituțiilor ce garantează principiile democrației și statului de drept prin [...] combaterea corupției*”.

¹ http://www.gov.md/sites/default/files/foaie_de_parcurs_privind_agenda_de_reforme_prioritare.pdf

Una dintre prioritățile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020: 8 soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei”, aprobată prin [Legea nr.166/2012](#), este „*sporirea calității și eficienței actului de justiție și de combatere a corupției în vederea asigurării accesului echitabil la bunurile publice pentru toți cetățenii*”.

Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru perioada 2016–2018 și-a propus, ca obiectiv principal, creșterea bunăstării, siguranței și a calității vieții cetățenilor, acesta urmînd a fi atins inclusiv prin eradicarea corupției și garantarea supremației legii. Combaterea corupției este una dintre prioritățile fundamentale ale programului de guvernare, care prevede un spectru de măsuri complexe și bine centrate pe următoarele domenii vulnerabile: politici anticorupție, independența și eficiența instituțiilor; combaterea corupției politice, consolidarea practicilor de transparență a raportării financiare din partea partidelor, combaterea corupției în organele de ocrotire a normelor de drept și justiție, combaterea îmbogățirii ilicite și confiscarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție și cele conexe, combaterea fraudelor în utilizarea fondurilor externe, controlul averilor, al intereselor personale și al conflictelor de interese; integritatea instituțională și servicii publice oferite prin intermediul platformelor electronice. Una din măsurile stabilite în Programul de activitate al Guvernului pentru perioada 2016–2018 prevede evaluarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011–2016 (în continuare – *SNA 2011–2016*), extinderea cu un an a calendarului de implementare a acesteia și adoptarea unei noi strategii anticorupție pentru perioada următoare.

Evaluarea preliminară a implementării SNA 2011–2016², realizată de către experți independenți din societatea civilă, a estimat nivelul de realizare și impactul acțiunilor anticorupție și a recomandat o nouă abordare pentru următorul document de politici în acest domeniu. Progresul implementării SNA 2011–2016 a fost calificat drept satisfăcător, majoritatea acțiunilor fiind raportate drept executate. S-a constatat un nivel înalt de executare a acțiunilor de cercetare, instituționale și a acțiunilor de educare și comunicare publică. Domeniile în care au fost înregistrate progrese sînt următoarele:

² http://cna.md/sites/default/files/sna_rapoarte/evaluarea_preliminara_sna_2011-2015_03.2016_0.doc

– uniformizarea practicii judiciare și reducerea semnificativă a aplicării discreționare a legii penale în vederea ușurării situației persoanelor condamnate pentru corupție (a fost exclusă practica tragerii la răspundere contravențională în locul răspunderii penale, a fost exclusă practica de încadrare a faptului încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției de către inculpați ca circumstanțe atenuante și excepționale);

- implementarea sistemului național de raportare telefonică a cazurilor de corupție;
- consolidarea activităților de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice;

- consolidarea cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice;
- consolidarea cadrului normativ privind asigurarea transparenței finanțării partidelor politice, în conformitate cu recomandările Consiliului Europei;
- extinderea aplicării sistemelor și a platformelor electronice în cadrul proceselor operaționale ale mai multor instituții (Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor în cadrul sistemului judecătoresc, sistemul de vămire electronică în cadrul Serviciului vamal, sistemul automatizat de supraveghere a circulației rutiere în cadrul Inspectoratului național de patrulare etc.);
- monitorizarea mai strictă a proceselor în cadrul sistemului educațional (supravegherea video a examenelor de bacalaureat);
- sporirea rigorilor de integritate și îmbunătățirea garanțiilor pentru autoritățile implicate în procesele de combatere a corupției (ofițerii Centrului Național Anticorupție, procurorii din cadrul Procuraturii Anticorupție și judecătorii);
- sporirea transparenței în activitatea autorităților publice centrale (APC), autorităților publice locale (APL), a organelor de ocrotire a normelor de drept și a sistemului judecătoresc.

În același timp, evaluarea implementării SNA 2011–2016 a stabilit că nu toți indicatorii de performanță ai obiectivelor generale și ai scopului Strategiei au fost atinși. În timp ce anumiți indicatori s-au îmbunătățit, alții au fluctuat, revenind la nivelul indicatorilor de la începutul perioadei de implementare a Strategiei.

Astfel, indicatorii de performanță ai obiectivului general al SNA 2011–2016 de „transformare a corupției din activitate avantajoasă și puțin riscantă în activitate dezavantajoasă și foarte riscantă” au evoluat contradictoriu: Indicatorul Mondial de Guvernare (IMG) „Controlul asupra corupției” este în declin³, pe când IMG „Calitatea regulatorie” a înregistrat o ușoară ameliorare⁴. Indicatorii de performanță ai celui de-al doilea obiectiv general de „contribuire la crearea climatului de zero toleranță față de corupție” au involuat sau au valori incerte din cauza schimbării metodologiilor de calcul și/sau de abandonare a urmării evoluțiilor de către sursă. Astfel, Barometrul Global al Corupției, realizat de Transparency International, a stabilit creșterea ponderii persoanelor care au dat mită cel puțin în unul din domeniile cuprinse în cercetare: poliția, justiția, ocrotirea sănătății, educația, documentarea populației, oferirea indemnizațiilor de șomaj, alte servicii sociale⁵, pe când ponderea persoanelor din mediul gospodăriilor casnice și cel al afacerilor dispuse să ofere mită, deși nu a mai fost urmărit de către Transparency International–Moldova (în continuare – *TI-Moldova*) de o manieră comparabilă după anul 2010, a înregistrat, la fel, valori contradictorii: în timp ce ponderea persoanelor din gospodăriile casnice dispuse să dea mită a crescut ușor, ponderea oamenilor de afaceri din aceeași categorie s-a redus considerabil⁶.

³ În pofida ameliorării înregistrate în anii 2011 și 2012, în anii următori, 2013–2015, IMG „Controlul asupra corupției” scade cu 0,25, atingând cote chiar mai mici decât cele existente la momentul lansării SNA 2011–2016: de la -0,63 în 2011 la -0,88 în 2015.

⁴ IMG „Calitatea regulatorie” s-a îmbunătățit ușor cu 0,03 de la -0,08 în 2011 la -0,05 în 2015.

⁵ Conform Barometrului Global al Corupției pentru anul 2009, ponderea persoanelor care au oferit mită dintre cele chestionate în Republica Moldova a fost de 29%, pe când în anul 2015 – de 42%.

⁶ Disponibilitatea de a oferi mită în rîndul persoanelor din gospodăriile casnice a crescut de la 64,3% în 2008 la 67,6% (+3,3%) în 2015, pe când disponibilitatea în rîndul oamenilor de afaceri a scăzut de la 76,5% în 2008 la 64,3% în 2015 (-12,2%).

De asemenea, indicatorii realizării scopului SNA 2011–2016, extinși pentru anul 2016, au înregistrat valori și evoluții contradictorii: Indicele de Percepție a Corupției (în continuare – *IPC*), calculat de Transparency International, s-a îmbunătățit nesemnificativ în anul 2016 în comparație

cu anul 2011⁷. Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice și oamenii de afaceri calculat de TI-Moldova s-a ameliorat, dar nu la nivelul scontat⁸ de Strategie; Indicele global al libertății economice, estimat de Heritage Foundation, la fel, s-a îmbunătățit, dar nu la nivelul planificat⁹. Stabilirea progresului în implementarea SNA 2011–2016 prin prisma indicatorilor de performanță privind atingerea obiectivelor generale și a scopului utilizând doar surse de date externe, ale căror metodologii și periodicitate de calcul variază pe parcursul implementării, a suscitat mai multe dificultăți.

⁷ În anul 2010, valoarea IPC a fost de 2,9. În anul 2014, metodologia de calcul al IPC a fost modificată, astfel încât acesta nu se mai estimează pe o scară de la 0 la 10, ci de la 1 la 100. Astfel, în anul 2015, IPC a fost estimat la nivelul de 33, iar în anul 2016 – la nivelul de 30 pentru Republica Moldova.

⁸ Volumul total estimat al mitei, ținând seama de rata inflației, a scăzut cu 15,9% începând din anii 2008–2009 și pînă în anul 2015. Nivelul planificat de descreștere a acestui indicator a fost însă de 36,2%.

⁹ Indicatorul global al libertății economice s-a îmbunătățit cu 2% în perioada 2011–2015, deși a fost planificată o îmbunătățire de 6,3%. Astfel, acest indice a fost de 55,7% în anul 2011, iar în anul 2015 – de 57,7%.

Evaluarea SNA 2011–2016 a conturat necesitatea unei arhitecturi mai suple pentru noua strategie anticorupție, sugerînd structura bazată pe pilonii de integritate din evaluarea „Sistemul național de integritate”¹⁰, realizată de TI-Moldova, respectiv, obiectivele noului document de politici urmînd să fie formulate de o manieră mai concentrată și care să țintească domeniile vulnerabile în fața corupției. De asemenea, noul document de politici ar urma să înregistreze progresele realizate în baza unui sondaj efectuat periodic și după o metodologie fixă pe tot parcursul implementării acestuia, iar ca surse de verificare să fie utilizați indicatorii externi.

¹⁰ <http://transparency.md/ro/cefacem/publicatii/141-sni-2014>

O problemă constantă raportată de actorii interni și partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova este concentrarea eforturilor de reformă și a politicilor doar pe acțiuni de modificare a legislației și restructurării instituționale, fiind omisă, cel mai frecvent, componenta de punere în aplicare efectivă a modificărilor legislative și instituționale. Noul document de politici anticorupție urmează să elimine aceste deficiențe și să se concentreze pe aplicarea cadrului legal și instituțional în domeniu.

Este important ca noul document de politici anticorupție să fie interconectat cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)¹¹, adoptate de statele membre ale Organizației Națiunilor Unite (în continuare – ONU) la New York, în cadrul Summit-ului pentru Dezvoltare Durabilă din 25 septembrie 2015. Obiectivele au fost incluse în Agenda pentru Dezvoltare Durabilă – 2030 și au fost stabilite pentru a elimina sărăcia, a lupta cu inegalitatea și in justiția pînă în anul 2030. Din perspectiva noului document anticorupție, pentru Republica Moldova este important obiectivul nr.16 al Agendei pentru Dezvoltare Durabilă – 2030, care urmărește „*promovarea societăților pașnice și incluzive pentru dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile*”. În special, trebuie luate în considerare țintele specifice relevante ale acestui obiectiv:

¹¹ Obiectivele de dezvoltare durabilă au fost lansate în premieră la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), în 2012. ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) cuprinse în textul Declarației Mileniului, adoptată în septembrie 2000 la ONU. Majoritatea statelor lumii se reuneau, în anul 2000, în jurul unui angajament de a reduce sărăcia globală și a salva milioane de vieți. Declarația Mileniului a constituit, în perioada 2000–2015, unica agendă globală în domeniul dezvoltării asupra căreia a existat un acord la cel mai înalt nivel și care includea ținte precise.

„16.4. [...] reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate [...];

16.5. reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor;

16.6. dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;

16.7. asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;

16.10. asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale [...] și

16.b. promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă.”

Capitolul II

SCOPUL, OBIECTIVELE GENERALE ȘI CELE SPECIFICE

Scopul, obiectivele generale și cele specifice ale Strategiei sînt următoarele:

Capitolul III

PILONII DE INTEGRITATE: DEFINIREA PROBLEMELOR, MĂSURI PENTRU ATINGEREA OBIECTIVELOR, IMPACT ȘI INDICATORI

Sistemul național de integritate se sprijină pe instituții-piloni și sectoare ce se ridică de pe temelia societății. Disfuncționalitățile instituțiilor și sectoarelor compromit acest sistem și statul de drept în general, afectînd bunăstarea socială. Actuala Strategie a fost dezvoltată pornind de la evaluarea sistemului național de integritate¹², fiind construită pe următorii piloni de integritate:

¹² În anul 2015 Sistemul național de integritate al Republicii Moldova a fost supus unei evaluări fundamentale de către Transparency International Moldova conform unei metodologii aplicate la nivel internațional în peste 100 de țări.

I. Parlamentul

II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

III. Justiția și autoritățile anticorupție

IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

V. Curtea de Conturi

VI. Avocatul Poporului

VII. Sectorul privat

VIII. Societatea civilă și mass-media.

Pentru primii șapte piloni ai Strategiei sînt descrise problemele, țintele specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU, relevante pentru pilonii respectivi, obiectivele pilonilor, indicatorii de impact, prioritățile pentru depășirea problemelor, rezultatele scontate și indicatorii de rezultat. Societatea civilă și mass-media (pilonul VIII) au un rol important în sistemul național de integritate și pot contribui la implementarea eficientă a Strategiei prin monitorizare independentă și imparțială, dar și prin informarea echidistantă a societății asupra deficiențelor din sistem.

Acțiunile prin care urmează a fi implementate prioritățile pilonilor I–VII sînt incluse în Planul de acțiuni pentru perioada 2017–2020, fiind axate preponderent pe implementarea legilor adoptate pînă în anul 2017 decît pe adoptarea de noi legi.

Pilonul I. Parlamentul

Descrierea problemei: Sondajul opiniei publice în rândul locuitorilor Moldovei, realizat de Institutul Republican Internațional (în continuare – *IRI*) în primăvara anului 2017, relevă faptul că doar 23% dintre respondenți au o opinie favorabilă despre Parlamentul Republicii Moldova¹³.

¹³http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

Deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate, normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului. Potrivit celui mai recent raport de evaluare a Republicii Moldova, elaborat de Grupul Statelor împotriva Corupției, organism al Consiliului Europei (în continuare – *GRECO*), și lansat la 1 iulie 2016, se recomandă adoptarea și implementarea unui cod de conduită pentru membrii Parlamentului¹⁴.

¹⁴Raportul de evaluare GRECO, Runda a IV-a de evaluare – Recomandarea a II-a: (i) Adoptarea unui cod de conduită pentru membrii Parlamentului, asigurând accesul facilitat al publicului la noul cod; (ii) stabilirea unui mecanism adecvat în cadrul Parlamentului, atât pentru a promova codul, cât și pentru a-i sensibiliza pe membrii săi cu privire la standardele care se așteaptă de la ei, de asemenea pentru a pune în aplicare noi standarde acolo unde este necesar.

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806c9b1a>

Pe lângă atribuția de reglementare, Parlamentul deține și un alt rol esențial pentru procesele anticorupție: controlul parlamentar asupra implementării legilor și a funcționării instituțiilor independente și regulatorii, rol care deocamdată a fost realizat insuficient în toate legislaturile. Totodată, diverse sondaje ale opiniei publice realizate de-a lungul anilor indică faptul că populația consideră necesară îmbunătățirea mecanismului de funcționare a legilor pentru a ameliora situația social-economică din țară.

Activitatea parlamentară propriu-zisă este supusă tot mai des criticilor din cauza lipsei de transparență a procesului legislativ între prima și a doua lectură, nefiind disponibile public variantele modificate ale proiectelor de lege ca urmare a amendamentelor depuse de către deputați înainte de adoptarea lor în lectură finală. Totodată, GRECO a recomandat „*să se asigure (i) ca proiectele de legi, toate amendamentele și toate documentele însoțitoare să fie publicate în timp util și (ii) ca să fie respectat un termen adecvat pentru a permite consultări publice utile și dezbateri parlamentare, inclusiv prin asigurarea aplicării procedurii de urgență doar în împrejurări excepționale și argumentate corespunzător*”¹⁵.

¹⁵Raportul de evaluare GRECO, Runda a IV-a de evaluare – Recomandarea I.

Parlamentul nu are o practică stabilă de comunicare a motivelor de acceptare sau respingere a propunerilor venite din partea societății civile, acestea nefiind incluse, de cele mai multe ori, în sinteza propunerilor și obiecțiilor înaintate pe marginea proiectului de lege și nefiind publicate pe pagina web a Parlamentului, iar autorii respectivelor propuneri nu cunosc soarta acestora și nici dacă au reușit sau nu, prin intermediul propunerilor înaintate, să contribuie la îmbunătățirea calității legii.

Deși a dezvoltat o practică pozitivă de acceptare a înregistrării inițiativelor deputaților doar cu condiția că sînt însoțite de rapoarte de expertiză anticorupție, Parlamentul acceptă înregistrarea inițiativelor venite din partea altor autori (spre exemplu, a Guvernului) și fără ca acestea să fie însoțite de o asemenea expertiză. Propunerile conținute în rapoartele de expertiză anticorupție nu

sînt întotdeauna incluse și publicate în sinteza propunerilor și obiecțiilor ce însoțesc proiectul de lege.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)
- Asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile (16.7)
- Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului I: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție al Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarilor

Indicatori de impact:

- Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil
- Percepția privind corupția în cadrul legislativului diminuată
- Eficiența controlului parlamentar sporită
- Calitatea reglementărilor îmbunătățită.

<i>Prioritățile pilonului I</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
I.1. Promovarea eticii deputaților	• Încălcarea regulilor de etică și conduită din partea deputaților, sancționată	• Anchetele de serviciu și rapoartele structurii responsabile/responsabilului de etică, desfășurate • Sancțiunile aplicate
I.2. Consolidarea controlului parlamentar	• Aplicarea legilor și funcționarea instituțiilor publice supuse controlului parlamentar, eficientizată	• Legile supuse controlului parlamentar • Instituțiile publice supuse controlului parlamentar
I.3 Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție	• Transparența procesului legislativ la toate etapele, asigurată • Monitorizarea publică a activității Parlamentului, facilitată • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi, excluse/ diminuate	• Monitorizarea activității Parlamentului din partea societății civile înregistrează îmbunătățiri • Legile care prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective

Pilonul II: Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Descrierea problemei: Sondajul opiniei publice în rândul locuitorilor Moldovei, realizat de IRI în primăvara anului 2017, a indicat faptul că doar 27% dintre respondenți au o opinie favorabilă despre Guvernul Republicii Moldova¹⁶. Ultimii ani au fost marcați de o instabilitate politică pronunțată și schimbări frecvente ale organului executiv. Pe fundalul mediatizării faptului de implicare a exponenților Guvernului în fraudă din sectorul financiar-bancar din perioada 2013–2014, societatea civilă a insistat asupra semnării angajamentelor de integritate din partea noilor membri ai cabinetului de miniștri și asupra supunerii candidaților la aceste funcții, iar ulterior a titularilor funcțiilor publice, verificărilor din partea serviciilor speciale.

¹⁶http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

Spre deosebire de Parlament, în Guvern nu este implementat un sistem de evidență și transparență a proiectelor de acte normative transmise Guvernului spre adoptare, acestea fiind plasate pe pagina web a executivului doar în zilele în care sînt adoptate în ședință de Guvern. Adoptarea de către Guvern a actelor normative care nu au fost supuse unei expertize anticorupție obligatorii este tolerată. Astfel, în anii 2009–2015, între 70% și 30% dintre proiectele de acte normative au fost promovate în Guvern eludînd expertiza anticorupție. Mai mult decît atît, nu toate autoritățile publice din cadrul Guvernului introduc obiecțiile expertizei anticorupție în sinteza propunerilor și obiecțiilor.

La fel, în ultimii ani, investigațiile jurnalistice au scos la iveală mai multe situații în care membrii Guvernului, aleșii locali și alți agenți publici își promovau interesele personale prin intermediul activităților profesionale în detrimentul interesului public, sfidînd legislația prin diverse modalități. Cu toate acestea, nici dezvăluirile mediatice, nici actele de constatare ale Comisiei Naționale de Integritate, nici statutul de învinuit sau de inculpat în dosarele de corupție ale Centrului Național Anticorupție (în continuare – CNA) sau ale procuraturii și nici chiar sentințele de condamnare în privința funcționarilor respectivi nu au condus, în majoritatea cazurilor, la suspendarea lor din funcțiile ocupate sau la concediere. Decidenții din sectorul public care se fac vinovați de condamnarea Republicii Moldova la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului nu sînt somați să repare prejudiciul cauzat statului. În asemenea condiții, societatea recepționează un mesaj clar de tolerare a lipsei de integritate a exponenților administrației publice, considerîndu-i imuni la orice răspundere.

Sectorul public este măcinat, în întregime, de corupția sistemică. Cauzele acestei stări de fapt sînt: slăbirea legăturii dintre instituțiile statului și cetățeni; controlul politic al politicii de cadre din sectorul public; încălcarea legislației privind achizițiile publice; deturnarea scopului parteneriatelor public-private; tolerarea lipsei de integritate a reprezentanților instituțiilor publice; impunitatea agenților publici.

Domeniile sectorului public vulnerabile la corupție, fie din cauza contactelor multiple cu populația, fie din cauza gestionării unor interese economice considerabile, sînt: poliția, vama, fiscalul, educația, sănătatea, drumurile, subvențiile în agricultură, mediul ambiant, achizițiile publice, administrarea și privatizarea proprietății publice, administrația publică locală, transparența și managementul asistenței externe. Disfuncționalitățile din aceste domenii sînt semnalate în majoritatea evaluărilor naționale și internaționale, fiind constatate conflicte de interese, favoritism, corupție, transparență redusă, utilizarea resurselor în interes politic și/sau privat, devalizarea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, limitarea concurenței în domeniile de activitate a întreprinderilor de stat sau cu participarea statului etc. Nu există abordări speciale consacrate problemelor specifice de corupție în domeniile vulnerabile sau, dacă există, aceste abordări au deseori un caracter fragmentar și nu sînt interconectate cu documentele strategice anticorupție sau cu problemele reale ale sectorului.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)
- Asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile (16.7)
- Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului al II-lea: Dezvoltarea integrității, a responsabilității, a transparenței și a rezistenței față de riscurile de corupție a agenților publici, a membrilor Guvernului și a aleșilor locali

Indicatori de impact:

- Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil
- Încrederea în APC și APL îmbunătățită
- Percepția privind corupția din cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ
- Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate
- Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale, sporite.

<i>Prioritățile pilonului II</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice	<ul style="list-style-type: none">• Climatul de integritate instituțională cultivat în cadrul entităților publice• Încălcarea exigențelor de integritate de către agenții publici, inclusiv membrii Guvernului și aleșii locali, sancționată	<ul style="list-style-type: none">• Evaluările integrității instituționale în cadrul CNA și al Serviciului de Informații și Securitate, publicate• Sancțiunile pentru lipsa de integritate instituțională, constatate în evaluările CNA și SIS, aplicate
II.2. Abordarea sectorială a corupției	<ul style="list-style-type: none">• Corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, mediu, achiziții publice, administrare și deetatzare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, redusă	<ul style="list-style-type: none">• Percepția și/sau experiențele cetățenilor și ale oamenilor de afaceri privind corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, achiziții publice, administrare și deetatzare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, îmbunătățite
II.3. Transparență și responsabilitate, inclusiv în fața cetățenilor	<ul style="list-style-type: none">• Transparența promovării prin Guvern a proiectelor de acte normative, asigurată• Calitatea serviciilor publice, sporită• Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi și proiectele de hotărâri ale Guvernului, diminuate	<ul style="list-style-type: none">• Proiectele de acte normative plasate pe pagina web a Guvernului• Serviciile publice prestate prin intermediul platformelor electronice• Acțiunile în regres pentru prejudicierea statului și a societății, înaintate• Legile și hotărârile de Guvern ce prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective

Pilonul III: Justiția și autoritățile anticorupție

Descrierea problemei: Sondajul opiniei publice în rândul locuitorilor Moldovei, realizat de IRI în primăvara anului 2017, a indicat faptul că doar 28% dintre respondenți au o opinie favorabilă despre instanțele judecătorești¹⁷. Reforma ambițioasă a justiției, începută la finele anului 2011, urma să asigure consolidarea pe termen lung a independenței, responsabilității, eficienței, imparțialității și transparenței sistemului judecătoresc, precum și profesionalismul și independența procuraturii¹⁸. Au fost operate schimbări legislative și instituționale. Anterior imuni, un număr de judecători și procurori au fost condamnați pentru infracțiuni de corupție, cu aplicarea unor pedepse privative de libertate cu executare reală. În pofida acestor realizări, sondajele la nivel național și internațional atestă o scădere a încrederii în justiție, aceasta fiind percepută ca fiind printre cele mai corupte în sectorul public. Organele de autoadministrare din sectorul justiției sînt deseori criticate pentru felul în care gestionează problemele de integritate din sistem. Aceste deficiențe agravează percepția de lipsă de profesionalism și de impunitate a magistraților, de asemenea trezesc suspiciuni cu privire la înțelegeri corporatiste. Astfel, la sfîrșitul anului 2016, Parlamentul Republicii Moldova a decis că este necesar să se adopte un nou document de politici pentru continuarea reformei în sectorul justiției, fixînd Guvernului un termen-limită pentru prezentarea acestuia¹⁹.

¹⁷ http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

¹⁸ Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016, aprobată prin [Legea nr.231/2011](#), și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016, aprobat prin [Hotărîrea Parlamentului nr.6/2012](#).

¹⁹ Termenul-limită de pînă la 20 decembrie 2017 a fost stabilit prin [Hotărîrea Parlamentului nr.259/2016](#) cu privire la asigurarea continuității reformelor în sectorul justiției.

Cît privește rolul judecătorilor în sancționarea condamnaților pentru acte de corupție, studiile atestă că doar a cincea parte dintre condamnați suportă sancțiuni privative de libertate cu executare reală și doar o jumătate dintre condamnați sînt privați de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități. Lipsa caracterului disuasiv al pedepselor pecuniare pentru infracțiuni de corupție este la fel de gravă, în pofida măririi numărului lor în anul 2013. Astfel, mărimile amenzilor penale aplicate sînt mai degrabă invers proporționale cu valorile mitelor solicitate sau primite²⁰, confiscarea este rareori aplicată din cauza lipsei unei specializări în urmărirea bunurilor infracționale în vederea confiscării, iar confiscarea extinsă lipsește cu desăvîrșire²¹. Mai nou, fiecare a patra sentință de condamnare pentru corupție este depersonalizată înainte de a fi plasată pe portalul instanțelor judecătorești, iar o parte a sentințelor nici nu sînt publicate, creînd percepția că judecătorii încearcă să îi protejeze de blamul public pe cei corupți²².

²⁰ Studiile privind dosarele de corupție și rapoartele de activitate ale CNA, publicate pe pagina web www.cna.md

²¹ O posibilă explicație ar putea fi [Hotărîrea Curții Constituționale nr.6/2015](#) privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal și Codul de procedură penală (confiscarea extinsă și îmbogățirea ilicită), care a stabilit condiții identice pentru confiscarea extinsă ca și pentru confiscarea specială.

²² Studiu privind sentințele pe dosarele de corupție pentru perioada 2013–2015.

Lipsa unei specializări a judecătorilor și/sau a instanțelor în examinarea actelor de corupție, a celor asimilate ori conexe corupției nu permite îmbunătățiri rapide ale practicii judiciare pe marginea acestor dosare, dosarele de corupție de rezonanță nefiind examinate cu celeritate din cauza supraîncărcării instanțelor de drept comun, iar pedepsele aplicate în cazul condamnărilor rareori pot fi considerate descurajante. Societatea își pierde interesul pentru dosarele de corupție de rezonanță, a căror examinare este lentă și dezvoltă percepția impunității figuranților din acele dosare, calificînd acțiunile întreprinse la etapa de urmărire penală drept „show-uri mediatică” fără finalitate judiciară.

Instanțele judecătorești, procuratura și instituțiile specializate sînt actori-cheie în lupta anticorupție. Pe parcursul ultimilor ani, toate autoritățile anticorupție au trecut prin reforme instituționale și structurale profunde²³, fiindu-le revizuite și redistribuite competențele, schimbate garanțiile de independență, modificate regulile de procedură. Succesul acestor reforme însă va fi apreciat doar prin prisma eficienței controlului administrativ al averilor nejustificate, contracarării îmbogățirii ilicite a exponenților sectorului public, finalității actului de justiție, a recuperării bunurilor obținute din infracțiuni de corupție, inclusiv a celor ascunse peste hotare, precum și prin prisma despăgubirii persoanelor prejudiciate prin actele de corupție.

²³ Comisia Națională de Integritate, instituită în anul 2012, a fost reformată în Autoritatea Națională de Integritate în anul 2016 (reformă în derulare, pînă în martie 2017 existînd doar Consiliul de Integritate care urmează să selecteze viitoarea conducere a Autorității); Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției a fost reformat, în anul 2012, în Centrul Național Anticorupție care, la rîndul său, a fost de cîteva ori resubordonat de la Guvern la Parlament și viceversa; Procuratura Anticorupție, creată în anul 2005, a fost reorganizată pe parcursul anului 2016, în cadrul reformei procuraturii. Pachetul de reformă a CNI (ANI), adoptat în 2016, imediat după adoptare și punerea în aplicare, a fost supus unui șir de

critici din partea societății civile și a autorității reformate, fiind depistate mai multe curențe și lacune, și, în acest context, reforma CNI (ANI), aparent, nu este definitivată.

Conform studiilor recente efectuate de reprezentanții Centrului Internațional pentru Recuperarea Creanțelor de pe lângă Institutul pentru Guvernanță din Basel²⁴, Republica Moldova urmează să înființeze și să consolideze o autoritate responsabilă de promovarea politicii naționale în domeniul investigațiilor financiare paralele (în special pe infracțiunile de corupție și de spălarea banilor) în vederea recuperării bunurilor infracționale, de facilitarea urmăririi și indisponibilizării bunurilor infracționale din țară și din străinătate, astfel încât acestea să poată fi confiscate concomitent cu pronunțarea sentințelor de condamnare. Cercetarea mai constată faptul că Republicii Moldova îi lipsește deocamdată experiența recuperării din străinătate a oricăror bunuri infracționale.

²⁴ „Studiu analitic cu privire la mecanismele de recuperare și confiscare a activelor în Republica Moldova”, Pedro Gomes Pereira, iunie 2016, realizat cu suportul PNUD Moldova și al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

O problemă semnalată în rapoartele societății civile²⁵ este neacordarea atenției cuvenite despăgubirii persoanelor prejudiciate material și moral prin corupție. Sechestrul este rareori aplicat pe bunurile bănuțului/învinuțului/ inculpatului de acte de corupție în vederea asigurării recuperării prejudiciului cauzat părții vătămata. Chiar și în cazul unei condamnări, părțile vătămata prin actele de corupție nu își valorifică dreptul de a obține despăgubirea prejudiciilor suportate prin înaintarea acțiunilor civile delictuale împotriva angajatorului persoanei care, la locul de muncă, a comis acte de corupție pentru care a fost condamnat și împotriva căruia angajatorul poate înainta ulterior acțiuni în regres în condițiile legislației civile, Convenției civile privind corupția a Consiliului Europei și Convenției ONU împotriva corupției²⁶.

²⁵ Studiul CAPC privind gradul de transpunere în legislația națională a Convenției civile a Consiliului Europei privind corupția. Noi soluții și abordări pentru combaterea corupției. <http://capc.md/ro/publications>

²⁶ Ratificate de Republica Moldova prin [Legea nr.542/2003](#) și, respectiv, [Legea nr.158/2007](#).

Tratarea corupției prin metode represive ferme poate îmbunătăți percepția populației, însă nu poate reduce considerabil fenomenul ca atare. Aplicarea unor măsuri educative și de prevenire a corupției este la fel de importantă. În pofida numărului mare de activități de instruire și sensibilizare anticorupție desfășurate de CNA²⁷, în școli și universități nu sînt introduse curricule anticorupție, iar tinerele generații nu sînt educate sistematic în spiritul integrității și al intoleranței față de corupție. Prin expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, CNA a reușit să prevină prejudicierea interesului public în valoare de aproximativ 200 milioane de lei, însă același lucru nu a fost posibil în cazul eludării expertizei pe marginea unor anumite proiecte, precum și în cazul neluării în considerare a recomandărilor acesteia²⁸. Procesele evaluării riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice, facilitate de CNA, se încununează cu adoptarea de către aceste instituții a unor planuri de integritate instituțională, pe care însă instituțiile responsabile sînt pasive să le implementeze sau în general omit să o facă, iar în lipsa oricăror mecanisme de responsabilizare, aceste eforturi de prevenire a corupției nu produc impactul scontat. Testarea integrității profesionale a agenților publici, pe de altă parte, a produs un impact esențial în perioada 2014–2015, însă mecanismul a fost parțial invalidat de către Curtea Constituțională în aprilie 2015. În noiembrie 2016, testarea integrității profesionale, ca parte a procesului de evaluare a integrității instituționale, a fost restabilită ca urmare a modificărilor legislative adoptate de Parlament²⁹.

Totuși, acest instrument important nu a produs efecte timp de un an și jumătate din cauza blocajelor menționate.

²⁷ Între anii 2015–2016, CNA a instruit în jur de 60000 de persoane, dintre care o jumătate agenți publici, iar cealaltă jumătate – tineri și elevi.

²⁸ Studiul „Procesul legiferării intereselor: Qui prodest? Constatările expertizei anticorupție”, realizat de CNA cu susținerea PNUD Moldova și a Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, potrivit căruia au fost evitate prejudicii în valoare de 198340,946 mii lei ca urmare a respingerii/retragerii proiectelor de acte normative supuse expertizei anticorupție, totodată nu a putut fi evitată pierderea a 279646,139 mii de lei aferenți actelor normative adoptate în pofida obiecțiilor formulate în expertiza anticorupție.

²⁹ [Legea nr.102/2016](#), urmare a căreia [Legea nr.325/2013](#) a fost republicată.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate (16.4)

- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)

- Protejarea libertăților fundamentale în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale (16.7)

- Promovarea [...] unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului al III-lea: Sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție

Indicatori de impact:

- Încrederea în justiție, în procuratură, în CNA și în Autoritatea Națională de Integritate (ANI), îmbunătățită considerabil

- Independența și eficiența justiției, procuraturii, CNA și ANI, asigurate

- Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită

- Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției.

<i>Prioritățile pilonului III</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept	• Instrumentele de asigurare a integrității justiției și a autorităților anticorupție, consolidate și efectiv aplicate	• Anchete de serviciu desfășurate, sancțiuni aplicate judecătorilor, procurorilor, angajaților CNA și ANI
III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție	• Funcționarea instituțiilor anticorupție consolidată • Aplicarea sancțiunilor descurajatoare pentru corupție	• Statistica privind condamnările pentru acte de corupție și acte conexe corupției, ameliorată
III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției	• Standardele de integritate instituțională și profesională cunoscute și aplicate în cadrul entităților publice • Cultivată intoleranța elevilor și studenților față de corupție	• Sesizări privind coruperea activă și influențele necorespunzătoare, depuse de agenții publici • Sesizări privind manifestările de corupție în școli și universități, inclusiv în timpul examenelor, depuse de părinți, elevi și studenți
III.4. Recuperarea bunurilor infracționale	• Bunurile provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități	• Sentințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării • Cererile de comisii rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor

	criminale, indisponibilizate și confiscate	infraționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova
III.5. Despăgubirea victimelor corupției	<ul style="list-style-type: none"> Prejudiciile suportate de stat și de persoane ca urmare a actelor de corupție, reparate 	<ul style="list-style-type: none"> Statisticile privind repararea benevolă a prejudiciilor cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, în creștere Prejudiciile cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, recuperate în baza acțiunilor civile depuse de procurori în interesul statului

Pilonul al IV-lea: Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Descrierea problemei: Comisia Electorală Centrală (CEC) este o instituție consolidată în domeniul managementului electoral, care, în ultimii ani, prin intermediul Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE), a dezvoltat programe eficiente de instruire, a îmbunătățit considerabil comunicarea publică și transparența în activitate³⁰. În pofida aprecierilor constante pozitive ale OSCE/ODIHR și ale Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte conform cărora alegerile se administrează în mod eficient, rezultatele sondajelor publice denotă încrederea redusă a publicului în posibilitatea organizării unor alegeri libere și corecte. Principalele critici aduse instituției se referă la vulnerabilitatea CEC față de influențele politice; capacitățile limitate ale funcționarilor electorali din cadrul organelor electorale ierarhic inferioare; lipsa de reacție adecvată la încălcări ale legislației electorale, în special cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

³⁰ Sistemul Național de Integritate – Moldova 2014, Transparency International–Moldova.

Activitatea partidelor politice este un important indiciu al democratizării societății, avînd un rol major atît în constituirea și funcționarea instituțiilor statului, dacă sînt la putere, cît și în promovarea unor alternative de guvernare, dacă sînt în opoziție. În ciuda existenței unui număr important de partide și a alternanței la guvernare, nivelul de încredere a populației în partidele politice nu este mare³¹. În 2015, GRECO a încheiat procedura de apreciere a conformității Republicii Moldova pentru runda a treia de evaluare în partea ce ține de transparența finanțării partidelor politice. Potrivit Addendumului publicat la cel de-al doilea Raport de conformitate privind Republica Moldova³², GRECO a stabilit că majoritatea recomandărilor au fost puse în aplicare în mod satisfăcător, referindu-se la necesitatea ca toate încălcările regulilor de finanțare generală a partidelor politice și a campaniilor electorale să fie clar definite și însoțite de sancțiuni eficiente, proporționale și descurajatoare și care ar putea, după caz, să fie aplicate după validarea alegerilor de către Curtea Constituțională. În raportul GRECO s-a mai arătat că, pentru aplicarea efectivă a noilor norme, este necesar „a dota mecanismul de supraveghere, care acum este concentrat în cadrul Comisiei Electorale Centrale, cu resursele necesare pentru efectuarea unui control substanțial și proactiv al finanțării campaniilor electorale și a partidelor politice în general”.

³¹ http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

³² Adoptat de GRECO la a 70-a reuniune plenară (Strasbourg, 30 noiembrie–4 decembrie 2015)
[http://procuratura.md/file/Greco%20RC-III%20\(2015\)%20md%20Moldova%20addendum%20e%20RC%20public.pdf](http://procuratura.md/file/Greco%20RC-III%20(2015)%20md%20Moldova%20addendum%20e%20RC%20public.pdf)

Reglementările actuale ale [Legii nr.294/2007](#) privind partidele politice și ale Codului electoral stabilesc că CEC asigură supravegherea și controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, colectează și sistematizează rapoartele semestriale și anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice, rapoartele privind auditul partidelor politice și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale prezentate de concurenții electorali, de asemenea asigură publicarea acestor informații și rapoarte pe pagina sa web oficială.

Totodată, CEC are dreptul să constate contravențiile legate de neprezentarea de către partidele politice și concurenții electorali a rapoartelor privind gestiunea financiară în termenul și formatul stabilite conform legii, inclusiv de prezentarea unor date incomplete în rapoartele respective, și cele legate de neprezentarea în termen ori prezentarea neconformă a rapoartelor financiare ale partidelor politice, ale altor organizații social-politice sau concurenți electorali. De asemenea, CEC sesizează organele competente privind încălcările contravenționale și penale, precum și privind încălcarea legislației fiscale. Așa fiind, CEC, în virtutea atribuțiilor conferite prin lege, nu deține competențe de investigare a încălcării regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, dar se rezumă la recepționarea rapoartelor concurenților electorali și publicarea acestora pe pagina sa web. CEC nu verifică rapoartele, donatorii efectivi și nu dispune de capacitatea de a depista finanțările potențial ilicite și/sau dubioase.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...] (16.4)
- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)
- Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale [...] (16.10).

Obiectivul pilonului al IV-lea: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Indicatori de impact:

- Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită
- Încrederea în partidele politice îmbunătățită.

<i>Prioritățile pilonului IV</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	• Societatea informată cu privire la sursele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	• Monitorizare publică posibilă • Rapoartele partidelor politice privind finanțarea campaniilor electorale, disponibile
IV.2. Control eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	• Asigurarea accesului la guvernare pentru partidele oneste și politicienii integri	• Monitorizarea din partea societății civile și a misiunilor internaționale de observare a alegerilor consemnează îmbunătățiri • Încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale și cu privire la coruperea alegătorilor, investigate • Sancțiuni administrative, contravenționale și penale aplicate

Pilonul al V-lea: Curtea de Conturi

Descrierea problemei: Printre rezultatele urmărite de SNA 2011–2016³³ a fost consolidarea capacității Curții de Conturi și sporirea impactului activității de audit, ce urmau să fie confirmate prin numărul celor trași la răspundere pentru încălcări depistate de Curte. Evaluarea implementării

SNA 2011–2016 a constatat că procuratura și Curtea de Conturi nu au înregistrat progrese semnificative la acest capitol³⁴ din cauza următoarei proceduri: auditorii Curții de Conturi identifică semne ale presupuselor infracțiuni de corupție în timpul desfășurării auditului propriu-zis, materialele acestuia fiind transmise Procuraturii Generale doar după întocmirea raportului de audit, urmînd ca procuratura să le transmită organelor de urmărire penală competente. Lipsa unei conlucrări dintre auditori și organele de urmărire penală la etapa anterioară aprobării rapoartelor de audit creează situația în care conținutul respectivelor rapoarte devine cunoscut mai întîi eventualilor vinovați de comiterea infracțiunilor de abuz, depășire a atribuțiilor de serviciu, corupție etc. în cadrul entităților publice, iar acest fapt le permite să ascundă urmele infracțiunii. Pentru a depăși problema respectivă, în anul 2016, Curtea de Conturi a aprobat un regulament privind procedurile aplicate în cazul identificării de către auditori a riscului de fraudă/corupție³⁵, însă deocamdată nu există o practică consistentă de aplicare a noilor proceduri.

³³ Rezultatul scontat 6, secțiunea 4.3 „Rezultate scontate”, capitolul IV „Elemente-cheie ale Strategiei”.

³⁴ http://cna.md/sites/default/files/sna_rapoarte/evaluarea_preliminara_sna_2011-2015_03.2016_0.doc, pag.36

³⁵ <http://www.ccrm.md/doc.php?l=ro&idc=196&id=5854&t=/Cadrul-legal/Regulamente/Regulamentul-privind-procedurile-aplicate-in-cadrul-Curtii-de-Conturi-in-cazul-identificarii-determinarii-de-catre-auditori-a-riscului-de-fraudacoruptie>

Analizele și studiile³⁶ care au avut în vizor activitatea Curții de Conturi au constatat, la fel, probleme legate de finalitatea hotărîrilor acestei autorități și de responsabilizarea inconsistentă a instituțiilor auditate. Alte probleme menționate care ar submina activitatea de control a Curții de Conturi și impactul ei asupra sistemului de management financiar public sînt: nivelul scăzut de încredere a entităților auditate și a societății față de rolul autorității supreme de audit de a veghea și a sancționa efectiv cazurile de administrare ineficientă și neconformă a resurselor financiare și a patrimoniului public; lipsa mecanismelor de identificare precoce a riscurilor de fraudă și corupție; calitatea rapoartelor; neimplementarea sau implementarea neadecvată a recomandărilor rapoartelor de audit; nerecuperarea prejudiciului constatat în rapoartele Curții; lipsa reglementărilor privind auditarea unor domenii cu impact major pentru societate; transparența activității instituției de planificare a controalelor de audit, raportarea activității Curții de Conturi și neauditarea rapoartelor ei financiare de către instituții de audit independente.

³⁶ Transparency International–Moldova: „Sistemul național de integritate – Moldova 2014”; Transparency International–Moldova: „Monitorizarea implementării hotărîrilor Curții de Conturi: cazul MAI”; Expert Grup: „Monitorizarea executării hotărîrilor Curții de Conturi pe anul 2014”

<http://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1182-studiu-monitorizare-cc-2014&category=180>

Coordonarea asistenței externe pe parcursul ultimilor doi ani a înregistrat mai multe carențe, în mare parte datorate instabilității politice, dar și din motive imputabile autorităților cărora le-a fost încredințată coordonarea sectorială a asistenței. În aceste condiții, o nouă provocare pentru Curtea de Conturi este supravegherea mecanismului de gestiune a asistenței externe³⁷.

³⁷ <http://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/sectorul-public/item/1332-despre-cum-se-pierd-banii-publici&category=180>

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate (16.4)
- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6).

Obiectivul pilonului al V-lea: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și al utilizării patrimoniului public, precum și al asistenței financiare externe

Indicatori de impact:

- Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită
- Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi asigurată.

<i>Prioritățile pilonului V</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
V.1. Transparența activității Curții de Conturi	• Sporirea calității în activitatea Curții de Conturi	• Monitorizarea activității Curții de Conturi din partea societății civile, îmbunătățită
V.2. Impactul activității de audit	• Asigurarea integrității fondurilor publice și a celor din asistența externă	• Sancțiuni pentru acte de corupție constatate în baza informațiilor transmise de Curtea de Conturi, aplicate • Prejudiciul cauzat statului, recuperat

Pilonul al VI-lea: Avocatul poporului (Ombudsman)

Descrierea problemei: Potrivit Raportului Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2015, „*Corupția răspândită a continuat să fie cea mai importantă problemă pentru realizarea drepturilor omului*”³⁸. Orice act de corupție, indiferent ce formă îmbracă – mituire, neglijență, exces sau abuz, implică și încălcări ale drepturilor omului. Avocatul poporului are un rol-cheie în asigurarea respectării drepturilor omului, misiunea sa fiind să prevină încălcarea acestora prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, prin colaborare internațională, precum și prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor lor de apărare.

³⁸ <http://www.state.gov/documents/organization/253089.pdf>

De cele mai dese ori drepturile cetățenilor sînt afectate de administrarea defectuoasă și birocrăția din instituțiile publice, de neregulile administrative, de incorectitudine, discriminare, de persecuțiile din partea superiorilor, de abuzul de putere, de lipsa de răspuns și reacții din partea autorităților, precum și de refuzul sau întîrzierile nejustificate ale acestora de a oferi informații. Este de datoria Avocatului Poporului să se asigure că oficialii și autoritățile publice cunosc și aplică prevederile legislației în domeniul drepturilor omului, iar funcționarii publici își îndeplinesc atribuțiile conform principiilor unei administrații eficiente. Avocatul Poporului investighează performanțele oficialilor și ale autorităților în baza reclamațiilor cetățenilor, adresează Parlamentului petiții de atenționare asupra încălcării drepturilor cetățenilor de către o autoritate sau o instituție publică.

Persecuția persoanelor care denunță sau avertizează, în interes public, cu privire la comiterea unor iregularități, abuzuri sau încălcări în cadrul instituțiilor are conotații îngrijorătoare. În prezent, nicio autoritate publică nu și-a asumat funcția de protecție și reprezentare a intereselor persoanelor care denunță/avertizează cu privire la potențiale infracțiuni de corupție și alte practici ilegale. Astfel, drepturile fundamentale ale avertizorilor sînt grav afectate (dreptul la muncă, dreptul de a

nu fi discriminat, dreptul la un proces echitabil etc.), ceea ce demotivează alte persoane de a se opune corupției și ilegalităților.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)
- Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale (16.10)
- Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului al VI-lea: Dezvoltarea funcțiilor Avocatului Poporului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Indicatori de impact:

- Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită
- Respectarea drepturilor fundamentale asigurată
- Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă.

<i>Prioritățile pilonului VI</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului	• Respectarea drepturilor omului în cadrul entităților publice	• Rapoartele partenerilor de dezvoltare privind situația drepturilor omului în Republica Moldova consemnează îmbunătățiri • Riscurile afectării drepturilor omului prin corupția constatată în rapoartele CNA privind evaluarea integrității instituționale, înlăturate de către entitățile evaluate
VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate	• Încurajarea denunțării corupției și a fraudelor de către angajați	• Cadrul normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat • Avertizori de integritate care au solicitat protecție și care au fost luați sub protecția Avocatului Poporului • Rapoartele Avocatului Poporului prezentate în Parlament • Monitorizarea activității Avocatului Poporului din partea societății civile, îmbunătățită

Pilonul al VII-lea: Sectorul privat

Descrierea problemei: Raportul de evaluare a conformității sistemului anticorupție al Republicii Moldova cu principalele standarde internaționale în domeniul combaterii corupției și asigurării integrității³⁹, lansat în octombrie 2016, a scos în evidență efectele distructive ale corupției asupra sectorului privat. Potrivit cercetării din anul 2015 a Băncii Mondiale cu privire la ușurința de a desfășura o afacere (Ease of Doing Business) în Republica Moldova, în pofida progreselor raportate în unele sectoare, eforturile de a combate corupția, de a crește transparența în procesul de luare a deciziilor, de a reduce birocrăția și de a asigura respectarea statului de drept nu au produs deocamdată îmbunătățiri semnificative în climatul investițional.

³⁹ Raport elaborat la comanda Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul proiectului „Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)”, implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Riscuri de corupție se atestă în domeniile reglementării operațiunilor de import-export, protecția concurenței, construcția de spațiu locativ, parteneriatele public-private, guvernanta

corporativă, în special în întreprinderile cu cota integrală sau majoritară de stat/municipală etc. În ultimii ani, fraudele din sectorul financiar-bancar, asociate lipsei de transparență a acționariatului, corupției și spălărilor de bani, au generat o profundă dezamăgire și neîncredere a populației față de clasa politică, precum și riscuri considerabile pentru securitatea națională.

Costurile corupției în sectorul privat sînt enorme, afectînd calitatea bunurilor achiziționate/livrate și a serviciilor prestate, competitivitatea și regulile economiei de piață, procesul investițional și bugetul public național. Mita plătită de agenții economici și influențele clientelare în obținerea contractelor de achiziții publice determină creșterea frauduloasă a costurilor acestor contracte în detrimentul calității serviciilor prestate și a bunurilor livrate. Agenții economici, agenții publici, dar și actorii politici stabilesc relații ilicite pentru a obține contracte de achiziții publice și a finanța partidele politice.

Potrivit unui sondaj privind percepția și experiența personală a gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri referitoare la corupție, valoarea totală a mitei plătite de oamenii de afaceri în anul 2015 este estimată la 381 de milioane de lei (aproximativ 19213 milioane dolari SUA).

Nivelul standardelor etice ale întreprinderilor mici este scăzut. Majoritatea întreprinderilor mari nu aplică reguli de management corporativ etic. Conform Indicelui global al libertății economice 2016, realizat de Heritage Foundation, Republica Moldova se situează pe locul al 117-lea din 178 de țări. Cercetarea evidențiază corupția ca fiind una dintre principalele provocări, menționînd că birocrăția și lipsa de transparență sînt factorii care scumpesc și complică înființarea și desfășurarea unei afaceri în Republica Moldova. Potrivit Indicelui global al riscului de mită în afaceri (Global Business Bribery Risk Index), realizat de asociația întreprinderilor neguvernamentale TRACE International, Republica Moldova ocupă locul al 130-lea din 197 de țări. Cel mai înalt scor (70) a fost atribuit interacțiunii cu Guvernul, Republica Moldova fiind plasată în grupul țărilor cu un nivel ridicat al riscurilor de corupție.

În interacțiunea sectorului privat cu sectorul public sînt frecvente situațiile de pantuflaj. Exponenții sectorului public se transferă cu lejeritate în sectorul privat, controlat anterior de ei din poziția de agenți publici, fapt care conduce inevitabil la favoritism, conflicte de interese și la utilizarea informațiilor confidențiale și de serviciu în interesul persoanelor private și în detrimentul interesului public. Restricțiile impuse de legislație nu sînt respectate și nu există un mecanism de obligare verificabilă a declarării de către funcționar a ofertelor de transfer în sectorul privat pe care le-a primit și pe care intenționează să le accepte, nici modalități de monitorizare și tranșare a acestor situații generatoare de abuzuri.

Influențele politice asupra numirii persoanelor în organele de conducere și de control ale întreprinderilor de stat și municipale, precum și capacitatea managerială redusă a acestora sînt asociate de regulă cu favoritism, conflicte de interese și cu abuzuri. Lipsa de transparență în administrarea și conducerea întreprinderilor cu cota de capital majoritară sau integrală de stat/municipală, lipsa de răspundere pentru gestiunea defectuoasă denotă existența unor probleme majore în guvernanta corporativă a întreprinderilor cu participarea statului și a administrației publice locale.

Reglementarea cerințelor de desfășurare legală a antreprenoriatului și incriminarea infracțiunilor de corupție în sectorul privat, inclusiv prin stabilirea răspunderii penale a persoanelor juridice pentru infracțiunile de corupție comise, nu sînt suficiente pentru a soluționa problema corupției în sectorul privat. Este esențial ca și organizațiile comerciale să își asume un rol proactiv în stabilirea unei culturi de integritate și transparență corporativă.

O sursă de inspirație pentru creșterea eticii și culturii corporative în acest sens este noul standard internațional ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și

recomandări de implementare”, menit să sprijine organizațiile de stat și pe cele comerciale în evitarea și gestionarea riscurilor/costurilor/daunelor care pot fi cauzate de corupție, de asemenea să promoveze încrederea în afaceri și să consolideze reputația acestor organizații.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)
- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate [...] (16.4).

Obiectivul pilonului al VII-lea: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public.

Indicatori de impact:

- Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat, diminuat
- Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată
- Gradul de risc privind spălarea banilor, redus.

<i>Prioritățile pilonului VII</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenirea promovării intereselor agenților economici afiliați exponenților mediului public și politic în relațiile comerciale cu statul: parteneriate public-private, concesiuni, privatizări, achiziții publice etc. • Prevenirea spălării banilor proveniți din corupție • Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Investigații jurnalistice/penale privind beneficiarii efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesiunilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc., realizate și sancțiuni aplicate
VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenirea promovării intereselor private ale demnitarilor publici în cadrul întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, aflate sub controlul entităților publice pe care le conduc 	<ul style="list-style-type: none"> • Indicatorii rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, îmbunătățiți
VII.3. Etica afacerilor	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea unui mediu concurențial liber, corect și onest pentru sectorul privat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sancțiuni aplicate exponenților mediului de afaceri pentru corupere activă, dare și luare de mită, trafic de influență și abuzuri

Capitolul IV

PREMISELE UNEI IMPLEMENTĂRI EFICIENTE

Implementarea eficientă a Strategiei presupune existența unor anumite premise. Documentul de politici anterior, SNA 2011–2016, a prevăzut cinci asemenea premise, însă evaluarea implementării lui a demonstrat că majoritatea premiselor nu au fost respectate: voința politică nu s-a materializat de fiecare dată, mai multe acte normative nefiind aprobate/adoptate, iar controlul parlamentar nu a fost realizat; implementarea eficientă, la fel, nu a fost pe deplin asigurată, o mare parte a autorităților implementatoare demonstrând abordări formaliste; flexibilitatea în abordare nu a fost plener asigurată, iar acoperirea financiară a fost un neajuns esențial în implementarea SNA 2011–2016.

O altă problemă relevantă în procesul de implementare a documentului de politici anticorupție anterior a fost preluarea unor anumite măsuri planificate de acesta în alte documente de politici, în special în cele din domeniul reformării sectorului justiției și reformării administrației publice, fiind reținute diferențe de termene, responsabili și indicatori. Aceste dublări necorelate au provocat confuzii și chiar au compromis pe alocuri procesul de implementare a măsurilor prevăzute, astfel încât ele au rămas neimplementate în toate aceste strategii.

Data fiind experiența punerii în aplicare a strategiilor anterioare, pentru implementarea actualei Strategii este importantă recunoașterea și respectarea următoarelor premise:

- **Stabilitatea și voința politică.** Activitatea de prevenire și combatere a corupției și, implicit, percepțiile cetățenilor despre amploarea fenomenului sînt puternic influențate de evenimentele care se produc în spațiul politic. Restructurările constante, dar incoerente ale autorităților anticorupție și ale cadrului normativ ce le guvernează activitatea demonstrează că influențele politice au afectat grav funcționalitatea acestor instituții și au alimentat constant neîncrederea publicului în ele, inclusiv fiind pusă în dubiu integritatea celor chemați să contracareze flagelul corupției. Din această perspectivă este important ca orice influențe ale politicului asupra autorităților anticorupție să fie eliminate, voința politică urmînd să se manifeste doar la etapa adoptării actelor necesare pentru asigurarea sistemului național de integritate și anticorupție, eficient și credibil, precum și la etapa exercitării controlului parlamentar asupra executării legilor și somării autorităților de a le pune în aplicare în mod adecvat.

- **Asigurarea financiară.** Implementarea documentelor de politici implică anumite cheltuieli. Lipsa unui suport financiar pentru acoperirea costurilor măsurilor promovate de prezenta Strategie poate compromite finalitatea acesteia, atingerea obiectivelor propuse și rezultatele scontate. Prin urmare este importantă asigurarea cu mijloace financiare suficiente, identificate și aprobate ca parte componentă a bugetului fiecărei instituții, precum și atragerea susținerii financiare din alte surse permise de lege.

- **Asumarea responsabilității din partea instituțiilor-pilon.** Odată cu adoptarea Strategiei, Parlamentul, Guvernul, APL, puterea judecătorească și autoritățile anticorupție, Comisia Electorală Centrală, Curtea de Conturi și Avocatul Poporului urmează să-și asume rolul de promotori activi ai scopului și obiectivelor acesteia. Este important ca instituțiile-pilon, potrivit cu competențele lor funcționale, să pună presiunea necesară pe autoritățile implementatoare, responsabile de executarea măsurilor din Strategie, astfel încît toate acțiunile programate să fie îndeplinite în volum deplin și în termenele stabilite.

- **Control public, monitorizare independentă și imparțială.** Eficiența implementării Strategiei depinde, de asemenea, de contribuția societății civile și mass-mediei, ele fiind parte din sistemul național de integritate al Republicii Moldova. Astfel, pe lîngă depunerea rapoartelor oficiale ale instituțiilor responsabile la Secretariatul grupurilor de monitorizare, este important ca pilonul societății civile și al mass-mediei să contribuie nemijlocit la monitorizarea implementării planurilor de acțiuni de către celelalte instituții-pilon și să prezinte rapoarte alternative la rapoartele oficiale ale autorităților. Premise importante în acest sens sînt libertatea, independența, transparența, integritatea și credibilitatea organizațiilor neguvernamentale și ale instituțiilor media.

- **Abordări complementare și evitarea dublărilor.** În măsura în care acțiunile planificate în vederea implementării actualei Strategii sînt utile altor documente naționale de politici, legiuitorul va prevedea, în planurile de acțiuni pentru realizarea acestora din urmă, doar acțiuni complementare, avînd în vedere termenele, executorii și indicatorii fixați în planurile de acțiuni ale prezentei Strategii. În toate cazurile se vor evita dublările care induc confuzii la implementare din partea autorităților responsabile sau la degrevarea de orice răspundere pentru implementare.

Doar în prezența tuturor premiselor menționate, implementarea măsurilor prevăzute de Strategie va produce impactul scontat prin indicatorii prevăzuți în capitolul III.

Capitolul V

PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

Scopul și obiectivele Strategiei se realizează prin implementarea planurilor de acțiuni prevăzute pentru pilonii de integritate. Implementarea planurilor de acțiuni se monitorizează prin intermediul grupurilor de monitorizare, activitatea cărora este facilitată de un secretariat asigurat de CNA. Evoluția indicatorilor de impact ai Strategiei se măsoară cu ajutorul unui sondaj anual. Rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei sînt publice, iar raportul de evaluare finală este discutat anual în Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, după care este audiat în plenul legislativului, care adoptă o hotărîre pe marginea lui.

Planurile de acțiuni ale pilonilor I–VII ai Strategiei sînt organizate conform priorităților, stabilind acțiunile, termenele de realizare, instituțiile responsabile, indicatorii de progres, obiectivele generale corelative, sursa de finanțare și sursele de verificare. Planurile de acțiuni se aprobă pentru toată perioada de acțiune a Strategiei.

Pînă la mijlocul termenului de implementare a Strategiei, comisia permanentă a Parlamentului pentru probleme de securitate națională, apărare și ordine publică, cu sprijinul Secretariatului grupurilor de monitorizare, consultă instituțiile responsabile și alte părți interesate în vederea verificării actualității și exactității acțiunilor planificate și decide, după caz, înaintarea în Parlament a propunerilor de modificare și completare a planurilor de acțiuni pentru fiecare pilon. Totodată, planurile de acțiuni se completează cu indicarea țintei ce urmează a fi atinsă în comparație cu valoarea indicatorilor de progres înregistrați pînă la mijlocul termenului de implementare a Strategiei pentru acțiunile cu caracter permanent ce presupun o verificare periodică a indicatorilor de progres.

Înainte de expirarea termenului de implementare a Strategiei, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică decide asupra oportunității de extindere a acestui termen.

Grupurile de monitorizare a Strategiei se constituie din conducători ai instituțiilor implementatoare ale pilonilor pe care îi monitorizează. Activitatea de monitorizare a Strategiei se organizează în 3 grupuri, după cum urmează:

Grupul de monitorizare 1 – responsabil de pilonii I. Parlamentul și IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice. Componenta Grupului de monitorizare 1 este următoarea:

- Președintele și vicepreședinții Parlamentului
- Președinții comisiilor parlamentare permanente
- Cîte un reprezentant din partea fracțiunilor care nu dețin conducerea comisiilor parlamentare permanente
- Președintele, membrii și secretarul CEC
- Reprezentanții a 5 partide extraparlamentare
- Reprezentanții a 4 asociații obștești.

Grupul de monitorizare 2 – responsabil de pilonii II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală și VII. Sectorul privat. Componenta Grupului de monitorizare 2 este următoarea:

- Prim-ministrul
- Membrii Guvernului

- Președinții autorităților administrației publice locale de nivel II din cel puțin o treime a unităților administrativ-teritoriale din regiunile centru, nord și sud (participare prin rotație)

- Primarii municipiilor Chișinău, Bălți și Comrat

- Președintele Camerei de Comerț și Industrie

- Cîte un reprezentant al Confederației Naționale a Sindicatelor și al Confederației Naționale a Patronatelor

- Reprezentanții a 6 asociații obștești.

Grupul de monitorizare 3 – responsabil de pilonii III. Justiție și autoritățile anticorupție, V. Curtea de Conturi și VI. Avocatul Poporului. Componenta Grupului de monitorizare 3 este următoarea:

- Președintele și 3 membri desemnați ai Consiliului Superior al Magistraturii

- Președintele și 3 membri desemnați ai Consiliului Superior al Procurorilor

- Procurorul și adjuncții procurorului anticorupție

- Directorul și adjuncții directorului CNA

- Președintele și vice-președintele ANI

- Directorul SIS

- Președintele și membrii Curții de Conturi

- Avocatul Poporului și secretarul general al Oficiului Avocatului Poporului

- Reprezentanții a 4 asociații obștești.

Statutul de observatori pe lângă grupurile de monitorizare îl pot avea consilierii de politici ai instituțiilor-piloni, reprezentanții altor instituții publice, ai instituțiilor internaționale și ai corpului diplomatic pe baza solicitărilor formulate în acest sens de către aceștia.

Ședințele grupurilor de monitorizare au loc cu o periodicitate de două ori pe an pentru fiecare din cele 3 grupuri de monitorizare, în cadrul lor fiind audiate public progresele și dificultățile în implementarea acțiunilor scadente planificate conform Strategiei.

Ședințele grupurilor de monitorizare sînt găzduite de una dintre instituțiile-piloni de care este responsabil grupul respectiv. Ședințele sînt prezidate din oficiu de către conducerea instituției-gazdă. În perioada dintre ședințele grupului de monitorizare, conducătorul instituției care a găzduit ultima ședință se consideră președinte al grupului respectiv pînă la următoarea ședință găzduită de o altă instituție din cadrul pilonilor monitorizați de grup.

Secretariatul grupurilor de monitorizare coordonează în prealabil cu instituțiile din cadrul pilonilor găzduirea fiecărei ședințe, distribuie agenda, rapoartele de monitorizare și evaluare, precum și alte materiale către toți membrii grupului cu 10 zile înainte de ziua ședinței. Secretariatul și instituția care găzduiește ședința grupului de monitorizare plasează un anunț privind desfășurarea ședinței pe paginile web ale CNA și instituției respective, cu cel puțin 3 zile înainte de data fixată a ședinței. Ședințele grupurilor de monitorizare sînt publice.

În cadrul ședințelor se audiază rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei, prezentate succint de către Secretariatul grupurilor de monitorizare. Reprezentanții instituțiilor-piloni a căror activitate a fost vizată pot face completări și/sau obiecții pe marginea raportului Secretariatului. Reprezentanții societății civile pot pregăti și prezenta succint rapoarte alternative la rapoartele Secretariatului.

După prezentarea rapoartelor Secretariatului grupurilor de monitorizare, a obiecțiilor și completărilor instituțiilor implementatoare, a rapoartelor alternative ale societății civile, președintele grupului de monitorizare alocă timp pentru discuții, comentarii și dezbateri între membrii grupului, oferind posibilitatea de intervenție și altor persoane invitate în ședință în calitate de observatori, dar și altor persoane prezente.

Ședințele grupului de monitorizare se încheie cu adoptarea deciziilor corespunzătoare de către membrii grupului, la inițiativa președintelui sau propuse președintelui de oricare dintre membrii grupului în vederea îmbunătățirii performanțelor în realizarea Strategiei. Deciziile grupului de monitorizare se adoptă prin consensul majorității membrilor grupului, oferind posibilitatea de a se exprima acelor membri ai grupului care au o altă opinie. Ședințele grupurilor de monitorizare sînt deliberative dacă la ele participă majoritatea membrilor grupului. În cazul adoptării unor decizii care prezintă interes pentru publicul larg (atenționarea instituțiilor responsabile care nu implementează sau tergiversează implementarea măsurilor conform Strategiei, alte măsuri dispuse instituțiilor-piloni monitorizate de grupul respectiv), președintele grupului de monitorizare face o declarație în fața reprezentanților mass-media.

Secretariatul grupurilor de monitorizare (în continuare – *Secretariatul*) va fi asigurat de CNA, care va desemna o structură specializată în acest sens. Atribuțiile Secretariatului sînt următoarele:

- a) ținerea evidenței membrilor grupurilor de monitorizare;
- b) organizarea ședințelor grupurilor de monitorizare;
- c) întocmirea proceselor-verbale ale ședințelor și a dispozițiilor grupurilor de monitorizare;
- d) colectarea, stocarea și sintetizarea informațiilor prezentate de instituțiile implementatoare;
- e) elaborarea rapoartelor semestriale și anuale ale grupurilor de monitorizare privind implementarea acțiunilor planificate pentru fiecare dintre pilonii Strategiei;
- f) elaborarea proiectelor de rapoarte anuale privind implementarea Strategiei;
- g) alte atribuții complementare celor enumerate.

Entitățile publice prezintă la Secretariat, în scris și prin poșta electronică, informațiile necesare pentru monitorizarea și evaluarea progresului în implementarea acțiunilor planificate de care sînt responsabile, în termenele stabilite în planurile de acțiuni. În decursul primului an de implementare a Strategiei, Secretariatul va dezvolta o platformă electronică de raportare a progresului, la care va conecta toate entitățile publice/instituțiile responsabile. Guvernul va facilita acordarea de semnături electronice suplimentare, după caz, atît instituțiilor care le dețin, cît și celor care nu le dețin.

Rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei se întocmesc de Secretariat cu cel puțin 2 săptămîni înainte de ședințele grupurilor de monitorizare la care sînt audiate public. Rapoartele conțin:

- un rezumat executiv al principalelor constatări ale raportului;
- descrierea progresului instituțiilor responsabile de realizarea acțiunilor scadente și atingerea indicatorilor de progres – conform pilonilor la care se referă raportul;
- aprecierea progresului cantitativ în vederea realizării rezultatelor scontate și a indicatorilor de rezultat ai priorităților – conform pilonilor la care se referă raportul;
- descrierea riscurilor din activitatea instituțiilor responsabile, care pot duce la tergiversări în implementarea acțiunilor ce nu au ajuns la scadență;
- concluzii și recomandări.

Rapoartele anuale și raportul final vor conține suplimentar și:

- reflectarea indicatorilor de impact, a indicatorilor obiectivelor generale și ai scopului Strategiei, conform sondajului de urmărire a impactului Strategiei;
- reflectarea indicatorilor de impact ai Strategiei conform unor surse de date alternative (alte sondaje realizate de organizații neguvernamentale, organizații naționale și internaționale).

Sursele de date alternative de reflectare a indicatorilor de impact ai Strategiei și valoarea lor de referință la începutul implementării ei se consideră indicatorii incluși în Grila de urmărire a impactului Strategiei adoptate de Parlament.

Raportul final de evaluare a implementării Strategiei se întocmește de către Secretariat și se completează de către un evaluator extern independent, care va da o apreciere proprie constatărilor, bazându-se pe rapoartele alternative ale societății civile, pe alte evaluări și aprecieri naționale și internaționale relevante. Evaluatorul extern independent va fi selectat în baza unui concurs public, anunțat de Parlament. Raportul de evaluare finală a implementării Strategiei va fi audiat în plenul Parlamentului, care va adopta o hotărâre pe marginea lui.

Toate rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei se publică pe pagina web a CNA. Instituțiile-piloni publică, pe paginile lor web, rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei sau doar pe cele care se referă la activitatea lor.

Reprezentanții societății civile membri ai grupurilor de monitorizare pot întocmi rapoarte alternative la rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei, în baza propriilor monitorizări sau a monitorizărilor efectuate de alte organizații neguvernamentale, pe care le pot prezenta la ședința grupului de monitorizare la care se audiază progresul realizat în perioada respectivă de raport. Rapoartele alternative se publică de asemenea pe pagina web a CNA, împreună cu rapoartele Secretariatului.

Sondajul de urmărire a impactului Strategiei este realizat de către Secretariat la începutul implementării Strategiei pentru a fixa valorile inițiale ale indicatorilor de impact ai pilonilor Strategiei, indicatorilor obiectivelor generale și scopului Strategiei, iar ulterior – anual. Constatările fiecărui sondaj se reflectă în rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei și în raportul final de evaluare. Metodologia de efectuare a sondajului (întrebările, eșantionul și grupurile-țintă prin intermediul cărora se urmărește realizarea indicatorilor de impact, obiectivelor generale și a scopului Strategiei) se determină în urma unui concurs public și este păstrată neschimbată pe toată perioada implementării Strategiei pentru urmărirea exactă a evoluției acestor indicatori.

Desemnarea reprezentanților societății civile (asociațiilor obștești) în cadrul grupurilor de monitorizare se face de către Consiliul Național al ONG și Alianța Anticorupție conform următoarelor criterii:

- competență în domeniul de activitate al instituțiilor-piloni monitorizate de către grupul de monitorizare respectiv;
- lipsa unor interese personale în raport cu instituțiile-piloni monitorizate de către grupul de monitorizare respectiv;
- transparența finanțării și a activităților desfășurate de organizația neguvernamentală din care face parte;
- disponibilitatea de a participa la ședințele grupului de monitorizare.

Lista reprezentanților societății civile desemnați în calitate de membri în cadrul celor 3 grupuri de monitorizare se comunică Secretariatului în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a Strategiei. Dacă la expirarea acestui termen lista membrilor desemnați nu este comunicată Secretariatului, acesta are dreptul să invite direct organizațiile neguvernamentale care corespund criteriilor menționate să desemneze membri în grupurile de monitorizare.

Reprezentanții societății civile desemnați în calitate de membri în cadrul celor 3 grupuri de monitorizare pot fi retrași de către Consiliul Național al ONG și Alianța Anticorupție sau, după caz, de către Secretariat, la solicitarea altor membri ai grupurilor de monitorizare din care fac parte, dacă aceștia încetează să mai întrunească criteriile în baza cărora au fost desemnați.

Informația despre reprezentanții desemnați ai societății civile este făcută publică de către Secretariat pe pagina web a CNA.

Desemnarea reprezentanților partidelor politice extraparlamentare în cadrul Grupului de monitorizare 1 se face de către primele 5 partide politice extraparlamentare care au înregistrat cel mai bun rezultat electoral în timpul ultimului scrutin parlamentar, la invitația Secretariatului. În cazul în care un partid politic extraparlamentar este radiat din registrul partidelor politice după desemnarea reprezentanților săi în cadrul grupului de monitorizare sau în cazul în care refuză propunerea de a fi reprezentat la ședințele acestuia, Secretariatul va invita următoarele partide politice cu cel mai bun rezultat electoral conform datelor oficiale ale CEC.

În cazul în care un partid politic extraparlamentar avînd reprezentanți desemnați în componența Grupului de monitorizare 1 devine partid parlamentar, aceștia nu mai pot participa la ședințele grupului în calitate de membri care reprezintă partide extraparlamentare. După alegerile generale parlamentare, Secretariatul utilizează procedura descrisă mai sus pentru desemnarea reprezentanților partidelor politice extraparlamentare în calitate de membri ai Grupului de monitorizare 1.

Secretariatul publică informația despre reprezentanții partidelor politice extraparlamentare desemnați în calitate de membri ai Grupului de monitorizare 1 pe pagina web a CNA.

Anexa nr.2

PLAN DE ACȚIUNI:

PILONUL I. PARLAMENTUL

Prioritatea I.1. Promovarea eticii deputaților

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Studiu cu privire la cadrul normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Pagina web a Parlamentului	Etică	Mijloace bugetare
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ elaborat	Pagina web a Parlamentului	Etică	Mijloace bugetare
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ adoptat	Pagina web a Parlamentului	Etică	Mijloace bugetare

Prioritatea I.2. Consolidarea controlului parlamentar

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
7	Adoptarea metodologiei de realizare a	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul	Metodologie adoptată și aplicată	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Surse de finanțare

	controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate						externe, disponibile (Proiectul „Consolidarea guvernantei parlamentare în Republica Moldova”)
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Planurile anuale de control parlamentar din partea tuturor comisiilor permanente, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mijloace bugetare
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind controalele parlamentare, publicate pe pagina web a Parlamentului. Progres în realizarea planurilor anuale de control parlamentar de cel puțin 75%	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mijloace bugetare
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trimestrul II 2017, trimestrul I 2018, trimestrul I 2019, trimestrul I 2020	Parlamentul	Audieri desfășurate; rapoartele anuale ale autorităților, publicate pe paginile web a Parlamentului și ale autorităților. Problemele identificate în rapoartele discutate în cadrul audierilor	Ordinea de zi a ședințelor Parlamentului; paginile web a Parlamentului și ale autorităților; rapoartele anuale	Transparență	Mijloace bugetare

Prioritatea I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mijloace bugetare
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei	Permanent, cu verificarea semestrială a	Biroul permanent al Parlamentului;	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente către	Rapoartele semestriale ale comisiilor	Transparență	Mijloace bugetare

	amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	indicatorilor de progres	Secretariatul Parlamentului	Biroul permanent al Parlamentului cu privire la contribuțiile societății civile (numărul de organizații, lista proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propuneri, numărul de propuneri transmise și acceptate în sinteză), publicate pe pagina web a Parlamentului	permanente; pagina web a Parlamentului		
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Platforma informatică funcțională pe pagina web a Parlamentului; numărul de accesări ale paginii web a Parlamentului după lansarea platformei informatice	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mijloace bugetare
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Autorii inițiativelor legislative; Secretariatul Parlamentului	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mijloace bugetare
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la prezentarea de către autorii inițiativelor legislative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor de legi	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului	Transparență	Mijloace bugetare

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL II. GUVERNUL, SECTORUL PUBLIC ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ**

Prioritatea II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
1	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA; SIS	Numărul de agenți publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice; numărul cazierelor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare. Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate. Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale	Etică	Mijloace bugetare
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității; numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale	Etică	Mijloace bugetare
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/ numirii/ validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale. Pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată	Etică Descurajare	Mijloace bugetare

				<p>numărul de declarații depuse anual.</p> <p>Numărul de agenți publici ale căror mandat/ raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului /raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.</p> <p>Numărul total de declarații de avere și interese personale transmise anual la ANI de la entitățile publice.</p> <p>Numărul actelor de constatare ale ANI privind existența averii nejustificate.</p> <p>Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind încălcarea regimului declarării averilor și intereselor personale</p>			
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	<p>Numărul conflictelor de interese declarate și soluționate în cadrul entităților publice.</p> <p>Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI.</p> <p>Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese.</p> <p>Numărul actelor juridice, adoptate în situații de conflict de interese, anulate în instanța de judecată la solicitarea ANI.</p> <p>Numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate privind conflictele de interese penale</p>	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Etică Descurajare	Mijloace bugetare
5	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea	Entitățile publice	Numărul cadourilor predate comisiilor de	Platforma electronică de asigurare a	Etică	Mijloace bugetare

		anuală a indicatorilor de progres		evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice. Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice. Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate. Registrele de evidență a cadourilor publicate pe paginile web ale entităților publice	integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale		
6	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice. Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA și SIS.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Etică	Mijloace bugetare
7	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA	Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și agențiilor anticorupție. Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice. Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA. Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Protecție Etică	Mijloace bugetare
8	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici. Numărul sesizărilor depuse de către	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Etică Descurajare	Mijloace bugetare

				conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții. Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției			
9	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CS	Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional publicate pe paginile web ale entităților publice. Stabilirea unor indicatori calitativi și cantitativi privind transparența în procesul decizional. Raportul anual al Cancelariei de Stat privind transparența decizională în cadrul APC și APL	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Transparență	Mijloace bugetare
10	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul autorităților. Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entităților publice. Numărul de refuzuri de acces la informații. Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entităților publice de a oferi acces la informații. Numărul de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entităților publice de a oferi informațiile solicitate	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Transparență	Mijloace bugetare
11	Asigurarea gestionării transparente și	Permanent, cu verificarea	Entitățile publice;	Informația privind gestionarea	Platforma electronică de asigurare a	Transparență	Mijloace bugetare

	responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	anuală a indicatorilor de progres	MF; AAP	<p>patrimoniului entităților publice publicată.</p> <p>Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe, publicată.</p> <p>Rapoartele entităților publice care au atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe.</p> <p>Cartele de audit intern, planurile strategice și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitățile publice.</p> <p>Declarațiile privind buna guvernare, publicate pe paginile web ale entităților publice.</p> <p>Raportul anual consolidat privind controlul financiar public intern, prezentat la Guvern.</p> <p>Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entităților publice, publicate pe paginile lor web oficiale.</p> <p>Rapoartele Agenției de Achiziții Publice privind achizițiile publice efectuate.</p> <p>Numărul de rezultate ale procedurilor de achiziții publice contestate la Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor și în instanțele de judecată și rezultatele examinării</p>	integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale		
12	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice care nu au astfel de coduri.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-	Etică Educare	Mijloace bugetare

				Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate. Numărul de instruiți și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie. Numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	cazierul integrității profesionale		
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	etică	Mijloace bugetare
14	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate de către entitățile publice. Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice. Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	etică	Mijloace bugetare

				riscurilor, elaborat anual			
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice; Academia de Administrare Publică; INJ	100% de instituții au efectuat instruire în baza solicitărilor transmise. Conducătorii și agenții publici a cel puțin 85% dintre entitățile publice instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la integritatea instituțională. Instruirea anuală a cel puțin 15000 de reprezentanți ai entităților publice (conducători și agenți publici). Aprecieria instruirilor de către audienți	Confirmări ale instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare Etică	Mijloace bugetare
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte legislative, normative și departamentale cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al agenților publici responsabili de elaborări instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare Etică	Mijloace bugetare
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor, al conducătorilor și al agenților publici instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la evaluarea integrității instituționale	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare Etică	Mijloace bugetare
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională	Trimestrul IV anul 2018; periodic, la solicitare	CNA; entitățile publice	Numărul instruirilor și al conducătorilor de entități publice instruiți. Numărul solicitărilor de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare Etică	Mijloace bugetare

Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
----------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	--------------------	--------------------

19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CNA	Actul normativ privind mecanismul de coordonare a implementării planurilor anticorupție, aprobat. Mecanism de coordonare funcțional	Monitorul Oficial al RM	Etică	Mijloace bugetare
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SV; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție din domeniul vamal, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Vamal	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SFS; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul fiscal, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Fiscal de Stat	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; AAP; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului și Agenției Achiziții Publice	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent,	Guvernul; ME; APP; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatării proprietății publice,	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare

	și deetatării proprietății publice	trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare		aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului și Agenției Proprietății Publice			
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MS; CNAM; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului, Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MED; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul educației, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Educației. Curriculumuri de integritate și anticorupție, implementate în școli și universități	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAIA; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare

				web ale Guvernului și MAIA			
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAI; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Afacerilor Interne	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MM; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant, aprobat de Guvern. Rapoartele trimestriale privind implementarea planului, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Mediului	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CALM; CNA; ANI	Actul normativ privind mecanismul de coordonare a implementării planurilor anticorupție, aprobat. Mecanismul de coordonare funcțional	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Transparență	Mijloace bugetare
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	APL de nivelul II; CS; CALM; CNA; ANI	Planurile anticorupție la nivel local, adoptate de către APL de nivelul II. Rapoartele semestriale privind implementarea planurilor, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 3 și publicate pe paginile web ale Cancelariei de Stat și APL de nivelul II	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	Etică Transparență	Mijloace bugetare

Prioritatea II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
----------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	--------------------	--------------------

31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	CS; Centrul de e-Guvernare; MJ	Platforma electronică ce permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, integrată pe pagina web oficială a Guvernului după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator	Pagina web a Guvernului	Transparență	Mijloace bugetare
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Centrul de e-Guvernare; entitățile prestatoare de servicii	Numărul de servicii publice noi prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md , lansate anual. Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md	Platforma www.servicii.gov.md	Transparență Protecție	Mijloace bugetare
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trimestrul IV anul 2017	Centrul de e-Guvernare; ME; ANSA; CNSP; APL de nivelurile I și II	Soft implementat și funcțional; numărul de notificări înregistrate în sistem	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Transparență Protecție	Mijloace bugetare
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PA; MJ	Acțiunile de regres înaintate; sentințele în privința persoanelor responsabile de condamnarea RM la CtEDO, pronunțate; volumul de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la responsabilii de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Recuperare	Mijloace bugetare
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC	Actele normative și proiectele de acte legislative aprobate de Guvern, pasibile de expertiza anticorupție, supuse în prealabil acestei expertize	Pagina web a Guvernului/ Ordinea de zi a ședințelor Guvernului;/ pagina web a CNA/ Rapoarte privind activitatea de expertiză anticorupție/	Transparență	Mijloace bugetare

36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC; CS	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi, publicate pe pagina web a Guvernului	Pagina web a Guvernului	Transparență	Mijloace bugetare
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	CS	Rapoartele trimestriale ale Cancelariei de Stat cu privire la prezentarea de către autorii proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție, concomitent cu înregistrarea proiectelor respective	Pagina web a Guvernului/ Ordinea de zi a ședințelor Guvernului/	Transparență	Mijloace bugetare

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL III. JUSTIȚIA ȘI AUTORITĂȚILE ANTICORUPȚIE**

Prioritatea III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	Comisia pentru testări cu poligraful; CSM; CSP; CNA; SIS; MAI; SV	Cel puțin câte un poligrafolog instruit și certificat pentru testarea candidaților la funcțiile de judecător, procuror, a angajaților CNA, SIS, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile (certIFICATELE de instruire)	Descurajare	Mijloace bugetare
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	CSM; CSP; SV; MAI	Cel puțin câte un aparat poligraf pentru CSM și CSP, cel puțin 2 aparate poligraf pentru SV și cel puțin 4 aparate poligraf pentru MAI	Confirmări din partea instituțiilor responsabile privind amenajarea sălilor și instalarea aparatelor poligraf	Descurajare	Mijloace bugetare
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii	Permanent, cu verificarea semestrială a	CNA; MAI; SV	Rapoartele de monitorizare a stilului de viață	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Descurajare	Mijloace bugetare

	corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	indicatorilor de progres					
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2019	CNA, MAI, SV	Cel puțin 2 instruiți desfășurate pentru angajații subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile cu privire la instruirile desfășurate	Descurajare	Mijloace bugetare

Prioritatea III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	Parlamentul; MJ; CSM; CSJ	Proiect de lege elaborat și adoptat de Guvern și Parlament, ce conține mecanismul și procedura de selecție a judecătorilor, precum și criteriile de integritate și de salarizare sporite pentru acești judecători. Instanță sau, după caz, complete de judecată specializate funcționale	Monitorul Oficial al RM	Descurajare	Mijloace bugetare
6	Asigurarea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/ complete de judecată	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; CSM; MJ; MF	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea instanțelor/completelor specializate de judecată pentru examinarea dosarelor pe fapte de corupție și conexe corupției	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Descurajare	Mijloace bugetare
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr.159/2016 cu privire	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019,	Parlamentul; MF; PG	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Procuraturii Anticorupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Descurajare	Mijloace bugetare

	la procuraturile specializate	trimestrul IV anul 2020					
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; MF	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Autorității Naționale de Integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Descurajare	Mijloace bugetare
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începând cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	Centrul de e-Guvernare; ANI; Guvernul	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale, lansată și funcțională; semnături electronice transmise tuturor subiecților declarării averilor și intereselor personale; 100% dintre subiecții declarării instruiți cu privire la depunerea în format electronic a declarațiilor; 100% dintre subiecții declarării angajați/numiți/cu mandatele validate în perioada 2018–2020 și-au depus declarațiile prin intermediul platformei electronice în momentul angajării/numirii/validării mandatului; 100% dintre subiecții declarării angajați/numiți/cu mandatele validate care au activat în perioada 2018–2020 și-au depus declarațiile anuale prin intermediul platformei electronice; 100% dintre subiecții declarării al căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat în perioada 2018–2020 și-au depus declarațiile prin intermediul platformei	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Descurajare Transparență	Surse de finanțare externe disponibile (proiectul susținut de Banca Mondială pentru elaborarea sistemului informațional e-declarare)

				electronice la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu			
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; ANI	Cel puțin 30 de analize publicate pe pagina web a CNA. Cel puțin 10 analize publicate pe pagina web a ANI. Numărul de cazuri investigate/ dosare inițiate ca urmare a acestor analize	Pagina web a CNA. Pagina web a ANI. Hotărârile instanțelor de judecată	Descurajare	Mijloace bugetare
11	Publicarea și prezentarea unor cercetări privind sentințele adoptate în dosare pentru fapte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2020	CNA; PA; CSJ; CSM	Cel puțin 2 studii publicate pe paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA. Analiza privind sentințele date în cazuri cu implicarea actorilor din sectorul justiției, prezentată. Dezbateri publice organizate	Paginile web ale CNA, CSJ și PG/PA	Descurajare	Mijloace bugetare
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul; CNA	Legea privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate, adoptată	Monitorul Oficial al RM	Protecție	Mijloace bugetare
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	CNA	Linia telefonică națională pentru avertizorii de integritate operațională	Pagina web a CNA	Protecție	Mijloace bugetare
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA	Spoturi audio-video sau grafice dezvoltate și plasate pe posturile TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	Protecție Educare	Mijloace bugetare
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	CNA; PG; MAI; Ombudsmanul	Act interdepartamental adoptat	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Protecție Descurajare	Mijloace bugetare

16	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Procuraturii Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	PA	4 rapoarte de activitate anuală publicate pe pagina web a PG/PA	Pagina web a PG/PA	Transparență	Mijloace bugetare
17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Centrului Național Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	CNA	4 rapoarte de activitate anuală publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	Transparență	Mijloace bugetare
18	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale Ministerului Afacerilor Interne	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	MAI	4 rapoarte anuale privind activitățile anticorupție, publicate pe pagina web a MAI	Pagina web a MAI	Transparență	Mijloace bugetare
19	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Autorității Naționale de Integritate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	ANI	4 rapoarte de activitate anuală publicate pe pagina web a ANI	Pagina web a ANI	Transparență	Mijloace bugetare

Prioritatea III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	CNA; ANI	O platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a CNA (pe subiecte de promovare a climatului de integritate și anticorupție); o platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a ANI (pe subiecte de verificare a averilor, intereselor personale, incompatibilităților și restricțiilor)	Pagina web a CNA; pagina web a ANI	Educare Etică	Surse de finanțare externe disponibile (Proiectul PNUD implementat cu susținerea Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei) – pentru platforma CNA; mijloace bugetare –

							pentru platforma ANI
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; MED	Instruirea anuală a cel puțin 5000 de elevi și studenți. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare	Mijloace bugetare
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CCI	Instruirea anuală a cel puțin 1000 de reprezentanți ai mediului de afaceri. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare etică Transparență	Mijloace bugetare
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	CNA; entitățile publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională, operațională. CNA apt să monitorizeze electronic respectarea cerințelor de integritate profesională și instituțională în cadrul entităților publice. Entitățile publice consultate on-line cu privire la corectitudinea respectării cerințelor de integritate profesională și instituțională	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; pagina web a CNA	Descurajare etică Protecție	Surse de finanțare externe disponibile (Proiectul PNUD implementat cu susținerea Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei) – pentru platforma CNA
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Cel puțin 20 de rapoarte de evaluare a integrității instituționale, publicate pe pagina web a CNA. Planurile de integritate publicate pe paginile web ale entităților publice evaluate. Agenți publici și, după caz, conducători ai entităților publice, sancționați disciplinar pentru lipsă de integritate profesională și instituțională	Pagina web a CNA; paginile web ale entităților publice evaluate	Descurajare etică	Mijloace bugetare

25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	Colegiul CNA	Metodologia privind efectuarea expertizei anticorupție, aprobată și publicată pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Rapoarte de expertiză anticorupție publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	CNA	Cel puțin 2 studii despre tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, publicate pe pagina web a CNA și dezbătute în cadrul evenimentelor publice	Pagina web a CNA	Transparență Descurajare	Mijloace bugetare

Prioritatea III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul; CNA	Actele normative necesare pentru funcționarea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptate	Monitorul Oficial al RM	Recuperare	Mijloace bugetare
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv	Trimestrul III anul 2017	CNA	Hotărârea Parlamentului privind organigrama și regulamentul de activitate ale Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptată. Agenția funcțională	Monitorul Oficial al RM; confirmări oferite de instituțiile responsabile; pagina web a CNA	Recuperare	Mijloace bugetare

	din străinătate, a bunurilor infracționale						
30	Elaborarea și adoptarea Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2018	CNA; Parlamentul	Strategia națională de recuperare a bunurilor infracționale, elaborată și adoptată	Monitorul Oficial al RM	Recuperare	Mijloace bugetare
31	Crearea bazei de date pentru evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate	Trimestrul IV anul 2018	CNA	Baza de date operațională, cu posibilitatea extragerii informațiilor despre valoarea monetară a bunurilor recuperate (indisponibilizate, sechestrate sau confiscate)	Confirmări oferite de instituțiile responsabile	Recuperare	Surse de finanțare externe disponibile (proiectul Consiliului European „Controlul corupției în Republica Moldova prin aplicarea legii și activități de prevenire (CLEP)”)
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începând cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; INJ	Plan de instruire elaborat. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Recuperare	Surse de finanțare externe disponibile (proiectul Consiliului European „Controlul corupției în Republica Moldova prin aplicarea legii și activități de prevenire (CLEP)”)

Prioritatea III.5. Despăgubirea victimelor corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și plasate pe posturile de TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	Recuperare Protecție	Mijloace bugetare
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; PA; CNAJGS; CSJ	Cel puțin un ghid elaborat și promovat de către procurori și avocații publici	Paginile web ale instituțiilor responsabile	Recuperare Protecție	Mijloace bugetare

35	Înstruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; UA; CNAJGS	Curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Recuperare Protecție	Mijloace bugetare
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PA	Numărul de acțiuni în regres înaintate/acceptate; volumul despăgubirilor solicitate; numărul de decizii finale ale instanțelor de judecată și volumul sumelor recuperate	Hotărârile instanțelor de judecată	Recuperare Protecție	Mijloace bugetare

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL IV. COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ ȘI PARTIDELE POLITICE**

Prioritatea IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modulului; începând cu trimestrul IV anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de progres privind publicarea datelor	CEC	Modul electronic elaborat și funcțional. Rapoartele financiare ale partidelor politice publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului; rapoartele financiare ale concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campaniile electorale, inclusiv ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale – publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului	Pagina web a CEC	Transparență	Mijloace bugetare
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	CEC; CICDE	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și distribuite prin intermediul posturilor de TV, radio, al rețelelor de socializare. Dezbateri publice privind procedurile de finanțare a partidelor	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	Educare Transparență	Mijloace bugetare

				politice și a campaniilor electorale, organizate			
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	CEC; CICDE	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare Transparență	Mijloace bugetare
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	Transparență	Mijloace bugetare
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	Transparență	Mijloace bugetare

Prioritatea IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020 – pentru publicarea rapoartelor	CEC	Metodologie de monitorizare, elaborată. Rapoartele anuale de monitorizare publicate. Recomandări implementate, inclusiv în cazurile de eludare de către partide a regulilor de finanțare a partidelor politice prin desfășurarea unor activități în perioada preelectorală	Pagina web a CEC	Transparență Descurajare	Surse de finanțare externe disponibile (Programul „Îmbunătățirea democrației în Republica Moldova prin suport parlamentar și electoral”)
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul I anul 2020	CEC	100% a membrilor și funcționarilor CEC instruiți; cel puțin 2 instruirii desfășurate; cel puțin 2 vizite de studiu pentru identificarea și implementarea celor	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Transparență Descurajare	Mijloace bugetare

				mai bune practici în domeniu			
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	CEC; MF; CNA; CC; Parlamentul	Proiect de lege elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	Descurajare	Mijloace bugetare
9	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice	Trimestrul II anul 2019	CEC; CC	Rapoartele de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice, publicate. Actele de verificare a rapoartelor de audit, publicate	Pagina web a CEC; pagina web a CC	Descurajare	Mijloace bugetare
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	CEC; Parlamentul	Proiect de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începând din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	PA; CSM; CNA; MAI; CEC; INJ	Normele metodologice recomandate dezvoltate; curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Descurajare	Mijloace bugetare
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	CEC	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Descurajare	Mijloace bugetare

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL V. CURTEA DE CONTURI**

Prioritatea V.1. Transparența activității Curții de Conturi

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	Comisia parlamentară economie, buget și finanțe	Hotărâre a Parlamentului adoptată	Monitorul Oficial al RM	Transparență	Mijloace bugetare
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	Parlamentul; CC	Raportul de audit al rapoartelor financiare anuale ale Curții de Conturi publicate pe paginile web a Curții de Conturi și a Parlamentului	Paginile web a CC și a Parlamentului	Transparență	Mijloace bugetare
3	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CC	Cel puțin 3 rapoarte privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi publicat pe pagina web a Curții de Conturi	Pagina web a CC	Transparență	Mijloace bugetare
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	CC	Cel puțin 4 dezbateri publice organizate de Curtea de Conturi cu reprezentanți ai societății civile	Pagina web a CC	Transparență Descurajare	Mijloace bugetare
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	CC	Acorduri de cooperare dintre Curtea de Conturi, Curtea de Conturi Europeană și reprezentanții altor donatori externi, încheiate. Comunicări ale Curții de Conturi realizate	Confirmări din partea instituției responsabile cu privire la încheierea acordurilor	Recuperare Descurajare Transparență	Mijloace bugetare

Prioritatea V.2 Impactul activității de audit

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
6	Crearea sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018	CC	Studiul privind procedura de certificare a auditorilor publici realizat. Actul normativ-metodologic privind procedura de certificare a auditorilor aprobat. Comisia de certificare a auditorilor creată. Programul de certificare acoperind domenii relevante, inclusiv evaluarea riscului de fraudă și corupție, codul etic, aprobat	Pagina web a CC	Recuperare Descurajare	Mijloace bugetare
7	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Trimestrul IV anul 2018 – pentru aprobarea programului de instruire; trimestrul IV anul 2019 – trimestrul IV anul 2020 – verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor	CC	Programul de instruire al auditorilor aprobat. Instruirea și certificarea anuală a auditorilor instruiți, astfel încât cel puțin 70% dintre auditorii publici să fie instruiți și certificați în anul 2020	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Recuperare Descurajare	Mijloace bugetare
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	CC; MF; Parlamentul	Proiect de lege elaborat și adoptat. Mecanism elaborat și aplicabil	Monitorul Oficial al RM	Recuperare Descurajare	Mijloace bugetare

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL VI. AVOCATUL POPORULUI**

Prioritatea VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
----------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	--------------------	--------------------

1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoartele anuale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate în Parlament. Lansarea publică a rapoartelor	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Protecție Transparență	Mijloace bugetare
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Recomandări formulate, transmise entităților publice și publicate pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Protecție Descurajare	Mijloace bugetare
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoarte anuale și, după caz, rapoarte speciale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate la Parlament. Audieri desfășurate în comisiile parlamentare sau în plenul Parlamentului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; ordinea de zi a ședințelor Parlamentului	Protecție Transparență Descurajare	Mijloace bugetare

Prioritatea VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul III anul 2017 – pentru adoptare	Parlamentul; Avocatul Poporului; CNA	Proiectul de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; Monitorul Oficial al RM	Protecție	Mijloace bugetare
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	Avocatul Poporului	Cadrul normativ subsecvent elaborat și adoptat	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Protecție	Mijloace bugetare
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Protecție	Mijloace bugetare

7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare Protecție	Mijloace bugetare
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului	Avize cu recomandări, demersuri de pornire a urmăririi penale sau de inițiere a procedurii disciplinare, cereri de chemare în judecată înaintate de Avocatul Poporului pentru protejarea avertizorilor de integritate. Avertizori de integritate asistați	Confirmări din partea instituției responsabile; hotărâri ale instanțelor de judecată	Protecție Descurajare	Mijloace bugetare

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL VII. SECTORUL PRIVAT**

<i>Prioritatea VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public</i>							
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MJ (Camera Înregistrării de Stat)	Registrul publicat pe pagina web, fiind asigurat accesul public. Actualizarea permanentă a Registrului	Pagina web a Camerei Înregistrării de Stat	Transparență	Mijloace bugetare
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; CCI; ME	Cel puțin 8 consultări publice organizate cu reprezentanții mediului de afaceri mare, mic și mijlociu. Recomandări și soluții identificate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți	Transparență Etică	Mijloace bugetare
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare;	CCA; MJ	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	Transparență Etică Descurajare	Mijloace bugetare

	audiiență a instituțiilor mass-media	trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare					
--	--------------------------------------	--	--	--	--	--	--

Prioritatea VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul III anul 2018	CNA; ME; entitățile publice care controlează întreprinderi de stat/municipale	Studiul privind riscurile de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, publicat pe pagina web a CNA. Rapoartele de evaluare publicate. Cel puțin 2 dezbateri publice organizate	Pagina web a CNA	Descurajare	Mijloace bugetare
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestrul II anul 2017, trimestrul IV anul 2018	CNA	Numărul de instruiți și de conducători instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare etică Transparență	Mijloace bugetare
6	Monitorizarea adoptării și implementării măsurilor prevăzute în registrele riscurilor de corupție și/sau în planurile de integritate pentru întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Începând cu trimestrul I anul 2019 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; entitățile publice care controlează întreprinderi de stat/municipale	Registrele riscurilor de corupție și/sau planurile de integritate ale întreprinderilor de stat/municipale, aprobate. Rapoartele privind implementarea măsurilor prevăzute în registrele riscurilor și/sau în planurile de integritate, publicate pe paginile web ale întreprinderilor de stat/municipale sau ale entităților publice care le controlează	Paginile web ale instituțiilor responsabile	Etică Descurajare	Mijloace bugetare
7	Elaborarea și adoptarea unui proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern privind	Trimestrul IV anul 2018 – pentru elaborare;	ME; CNA; după caz,	Proiect de lege și/sau de hotărâre de Guvern, elaborate și adoptate	Monitorul Oficial al RM	Etică Descurajare	Mijloace bugetare

	modificarea și completarea legislației pentru înlăturarea vulnerabilităților la corupție din activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	trimestrul I anul 2019 – pentru adoptare	Parlamentul sau Guvernul				
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CC; MF; entitățile publice care controlează întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Numărul de controale ale CC și rezultatele lor. Rapoarte CC publicate pe pagina web. Recomandările CC implementate. Alte rapoarte de audit efectuate și publicate. Numărul de inspecții financiare	Pagina web a CC	Descurajare Transparență	Mijloace bugetare

Prioritatea VII.3. Etica afacerilor

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Sursa de finanțare
9	Elaborarea și promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul	Trimestrul III anul 2018 – pentru elaborarea codurilor; începând cu trimestrul II anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNPF; ME; CCI; CNA; ANI	Modele de coduri de etică în afaceri și de guvernare corporativă elaborate. Cel puțin 25% din societățile pe acțiuni și cel puțin 75% din întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală au adoptat coduri de etică	Paginile web ale instituțiilor responsabile	Etică Descurajare	Mijloace bugetare
10	Identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	CNPF; CCI; MF; CNA; ANI	Studiul privind stimulentele legale ale societăților comerciale, elaborat și publicat. Dezbaterea publică a studiului organizată	Paginile web ale instituțiilor responsabile	Etică Descurajare	Mijloace bugetare
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura	Trimestrul IV anul 2017	MF; ANI; Parlamentul	Proiecte de acte normative elaborate și prezentate spre	Paginile web ale instituțiilor responsabile;	Transparență Etică	Mijloace bugetare

	transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse			examinare și aprobare. Legi adoptate	Monitorul Oficial al RM		
12	Diseminarea în rândul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernanta corporativă	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CNPF; CCI; ANI	Materiale de instruire elaborate și distribuite. Instruiri desfășurate cu reprezentanți ai mediului de afaceri. Cel puțin 200 de persoane instruite anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare Etică Transparență	Mijloace bugetare
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA; ME; CNPF; CCI	Cel puțin 2 campanii de sensibilizare desfășurate. Materiale promoționale distribuite	Emisia posturilor de TV și radio; postările pe rețelele de socializare; materialele tipografice ale campaniei	Educare	Mijloace bugetare
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolvabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	MDRC; ME; CNA	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	Descurajare Recuperare	Mijloace bugetare

LISTA DE ABREVIERI UTILIZATE ÎN PLANURILE DE ACȚIUNI

AAP	Agenția Achiziții Publice
APP	Agenția Proprietății Publice
ANI	Autoritatea Națională de Integritate
APC	Autorități publice centrale
APL	Autorități publice locale
CALM	Congresul Autorităților Locale din Moldova
CC	Curtea de Conturi
CCA	Consiliul Coordonator al Audiovizualului
CCI	Camera de Comerț și Industrie
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului

CEC	Comisia Electorală Centrală
CICDE	Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNAJGS	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CS	Cancelaria de Stat
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSP	Consiliul Superior al Procurorilor
GRECO	Grupul de State împotriva Corupției
INJ	Institutul Național al Justiției
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MDRC	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
ME	Ministerul Economiei
MEd	Ministerul Educației
MF	Ministerul Finanțelor
MJ	Ministerul Justiției
MM	Ministerul Mediului
MS	Ministerul Sănătății
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PA	Procuratura Anticorupție
PG	Procuratura Generală
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
SIS	Serviciul de Informații și Securitate
SNI	Sistemul Național de Integritate
SV	Serviciul Vamal
UA	Uniunea Avocaților

Anexa nr.3

GRILA INDICATORILOR DE EVALUARE A IMPACTULUI STRATEGIEI NAȚIONALE DE INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE PENTRU ANII 2017–2020

Impactul Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2020 este evaluat pentru a urmări evoluția realizării indicatorilor de impact ai fiecărui pilon, indicatorilor obiectivelor generale și ai scopului Strategiei.

Impactul se urmărește conform valorii indicatorilor calculați prin sondajul prevăzut în capitolul V al Strategiei, realizat la începutul implementării acesteia și anual, pe toată perioada implementării Strategiei. Sursele de date alternative de urmărire a impactului Strategiei și valoarea lor de referință la începutul implementării acesteia sînt prezentate în tabelul de mai jos.

Se consideră că Strategia are impactul scontat în cazul în care, spre sfîrșitul termenului prevăzut pentru implementarea ei, valoarea indicatorilor de impact se îmbunătățește cu 40–60% față de valoarea de referință a acestora de la începutul implementării Strategiei.

Dacă pe parcursul implementării Strategiei unele dintre sursele de date alternative ale indicatorilor de impact modifică metodologia de calcul, dispar ori se diversifică, valoarea indicatorilor de impact se urmărește conform noii metodologii aplicate de sursele de date alternative, urmărirea sursei dispărute se abandonează și, după caz, se substituie cu surse de date alternative noi apărute, relevante pentru indicatorul corespunzător.

Nr. crt.	Scop, obiectiv sau prioritate a Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020	Surse de date alternative pentru indicatorii de impact	Valori de referință disponibile la începutul implementării Strategiei, anul și scara de apreciere de la negativ la pozitiv
1	Scopul Strategiei: <i>Integritate în loc de corupție</i>	Indicele de Percepție a Corupției/Transparency International <i>Sursa: www.transparency.org</i>	30/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 100</i>
		Factorul „Absența corupției”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,28/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
		Scorul „Corupția”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	5,75/2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>
2	Obiectivul general 1: <i>Descurajarea implicării în acte de corupție</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Controlul asupra corupției”/Banca Mondială <i>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</i>	-0,88/2015 <i>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</i>
		Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	860 milioane lei/2015 <i>Scara: nu există</i>
		Ponderea persoanelor care afirmă că au dat mită/ Barometrul Global al Corupției/Transparency International <i>Sursa: http://www.transparency.org/</i>	42%/2015 <i>Scara: 0–100%</i>
3	Obiectivul general 2: <i>Recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție</i>	–	–
4	Obiectivul general 3: <i>Etică și integritate în sectoarele public, privat și neguvernamental</i>	Scorul „Integritatea Guvernului”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation <i>Sursa: www.heritage.org/index/</i>	28,6%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
		Clasamentul Doing Business/Banca Mondială <i>Sursa: http://www.doingbusiness.org/rankings</i>	44/2016 <i>Scara: 1–190 țări</i>
		Indicele 1.5. Control neguvernamental, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,55/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
5	Obiectivul general 4: <i>Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției</i>	Ponderea persoanelor care s-au plîns pe cazuri de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu acest fenomen/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale	8,5% gospodării casnice și 12,5% oameni de afaceri/2015 <i>Scara: 0–100%</i>

		gospodăriilor casnice"/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	
6	Obiectivul general 5: <i>Transparența instituțiilor publice, a finanțării partidelor și mass-mediei</i>	Scorul „Procesul electoral”/Națiuni în tranziție/ Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	4,00/2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>
		Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,58/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
		Indicele Global al Libertății Presei/ Reporterii Fără Frontiere <i>Sursa: https://rsf.org/en/moldova</i>	28,83/2016 <i>Scara: de la 100 pînă la 0</i>
		Indicele situației mass-mediei din Republica Moldova/Centrul pentru Jurnalism Independent <i>Sursa: http://media-azi.md/</i>	26,66/2016 <i>Scara: de la 100 pînă la 0</i>
7	Obiectivul general 6: <i>Educarea societății și a funcționarilor</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care nu acceptă justificarea cazurilor de corupție/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	80,8% gospodării casnice și 81,8% oameni de afaceri/2015 <i>Scara: 0–100%</i>
		Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care s-au confruntat cu fenomenul corupției/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	24,4% gospodării casnice și 23,7% oameni de afaceri/2015 <i>Scara: 0–100%</i>
Pilonul I. Parlamentul			
8	Indicator de impact Pilon I: <i>Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Parlamentul/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	23%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
9	Indicator de impact Pilon I: <i>Percepția privind corupția în cadrul legislativului, îmbunătățită</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră legislativul (Parlamentul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	35,3% gospodării casnice și 24,4% oameni de afaceri/2015 <i>Scara: 100–0%</i>
		Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,30/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
10	Indicator de impact Pilon I: <i>Eficiența controlului parlamentar sporită</i>	Indicele 1.1. Limite din partea legislativului, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,61/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
11	Indicator de impact Pilon I: <i>Calitatea reglementărilor îmbunătățită</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie”/Banca Mondială <i>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</i>	-0,05/2015 <i>Scara: de la -2,5 pînă la +2,5</i>

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală			
12	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Guvernul/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	27%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
		Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/</i>	0,43/2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>
		Factorul „Aplicarea reglementărilor”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,41/2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>
		Indicatorul Mondial de Guvernare „Eficiența Guvernului”/Banca Mondială <i>Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home</i>	-0,63/2015 <i>Scara: de la -2,5 până la +2,5</i>
13	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind autoritățile locale/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	50%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
		Scorul „Guvernare democratică locală”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	5,75/2016 <i>Scara: de la 7 până la 1</i>
14	Indicator de impact Pilon II: <i>Percepția privind corupția în cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ</i>	Ponderele gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră executivul (Guvernul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	27,9% gospodării casnice și 22,2% oameni de afaceri/2015 <i>Scara: 100–0%</i>
15	Indicator de impact Pilon II: <i>Abaterile disciplinare ale agenților publici sanționate</i>	Indicele 1.4. Sanționarea pentru abateri disciplinare, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,27/2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>
16	Indicator de impact Pilon II: <i>Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită</i>	Indicele 3.1. Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale, factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,62/2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>
		Indicele Global privind Transparența Datelor/ Open Knowledge International <i>Sursa: http://index.okfn.org</i>	51%/2015 <i>Scara: de la 0–100%</i>
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție			
17	Indicator de impact Pilon III: <i>Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	28%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>

18	Indicator de impact Pilon III: <i>Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate</i>	Scorul „Eficiența justiției”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation <i>Sursa: www.heritage.org/index/</i>	23,9%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
		Scorul „Cadrul judiciar și independența”/Națiuni în tranziție/Freedom House <i>Sursa: https://freedomhouse.org/reports</i>	4,75/2016 <i>Scara: de la 7 pînă la 1</i>
19	Indicator de impact Pilon III: <i>Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită</i>	Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,25/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
		Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră justiția (sistemul judecătoresc) drept cea mai coruptă ramură a puterii/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	31,9% gospodării casnice și 43,5% oameni de afaceri/2015 <i>Scara: 100–0%</i>
20	Indicator de impact Pilon III: <i>Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției</i>	Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,23/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
		Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,34/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
		Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,32/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
		Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,24/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
Pilonul IV: Comisia Electorală Centrală și partidele politice			
21	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind Comisia Electorală Centrală/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei /Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	34%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
		Indicele 1.6. Tranziția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,46/2016 <i>Scara: de la 0 pînă la 1</i>
22	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în partidele politice îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind partidele politice/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional <i>Sursa: www.iri.org</i>	23%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
Pilonul V. Curtea de Conturi			
23	Indicator de impact Pilon V: <i>Încrederea în Curtea</i>	–	–

	<i>de Conturi îmbunătățită</i>		
24	Indicator de impact Pilon V: <i>Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată</i>	Indicele 1.3. Auditarea independentă, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,46/2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>
Pilonul VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)			
25	Indicator de impact Pilon VI: <i>Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită</i>	–	–
26	Indicator de impact Pilon VI: <i>Respectarea drepturilor fundamentale, asigurată</i>	Factorul „Drepturi fundamentale”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției <i>Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index</i>	0,58/2016 <i>Scara: de la 0 până la 1</i>
27	Indicator de impact Pilon VI: <i>Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă</i>	Ponderea persoanelor care nu au apelat la organele de ocrotire a normelor de drept temînduse că aceasta le-ar crea doar probleme/ nesemnarea cazurilor de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu această problemă/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	37,9% gospodării casnice și 51,9% oameni de afaceri/ 2015 <i>Scara: 100–0%</i>
Pilonul VII. Sectorul privat			
28	Indicator de impact Pilon VII: <i>Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat</i>	Rata oamenilor de afaceri dispuși să ofere mită/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	64,3%/2015 <i>Scara: 100–0%</i>
		Volumul total estimat al mitei oferite de oamenii de afaceri/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova <i>Sursa: www.transparency.md</i>	381 milioane lei/2015 <i>Scara: nu există</i>
29	Indicator de impact Pilon VII: <i>Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată</i>	Scorul „Libertatea afacerilor de corupție”/ Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation <i>Sursa: www.heritage.org/index/</i>	65,9%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
		Scorul „Libertatea investițiilor”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation <i>Sursa: www.heritage.org/index/</i>	55%/2017 <i>Scara: 0–100%</i>
30	Indicator de impact Pilon VII: <i>Gradul de risc privind spălarea banilor redus</i>	Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului/Institutul pentru Guvernanță din Basel <i>Sursa: https://index.baselgovernance.org/</i>	5,24/2016 <i>Scara: de la 0 până la 10</i>